

PROGRAMUL DE ACTIVITATE AL GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA

**„INTEGRAREA EUROPEANĂ:
LIBERTATE, DEMOCRAȚIE, BUNĂSTARE”**

2013 - 2014

CHIȘINĂU, 2013

PREAMBUL

Programul de activitate al Guvernului „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” oferă cadrul politicilor de guvernare a Republicii Moldova pentru perioada de 1,5 ani rămasă pînă la alegerile parlamentare ordinare. Această perioadă, pe cît de scurtă pentru un Guvern cu sarcini ambițioase de dezvoltare, este pe atît de importantă pentru dezvoltarea Republicii Moldova. Ținînd cont de conjunctura sociopolitică creată, **Guvernul își va baza activitatea pe următoarele abordări fundamentale.**

În primul rînd, **urmează să aducem procesul de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană la un punct de ireversibilitate.** Sîntem în pragul unor pași decisivi pentru parcursul european al țării, pentru care s-au depus eforturi semnificative în ultimii trei ani: semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, inclusiv crearea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător, dar și realizarea finalității dialogului Uniunea Europeană – Republica Moldova privind liberalizarea regimului de vize. Toate acestea sînt posibile în condițiile unei stabilități politice și angajamentului ferm de a implementa standardele europene în materie de democrație și stat de drept. Guvernul urmează să-și concentreze toate eforturile și resursele pentru a obține semnarea și intrarea în vigoare a acestor acorduri, astfel încît fiecare cetățean al țării să simtă și să poată utiliza în propriul beneficiu avantajele comerțului, circulației și activității generale în spațiul european comun.

În al doilea rînd, Guvernul își va focaliza atenția pe realizarea agendei interne de reforme, avînd drept scop asigurarea prosperității cetățenilor noștri. **Crearea de noi locuri de muncă bine plătite urmează să fie atît motivul, cît și rezultatul eforturilor de accelerare și promovare a reformelor** concrete, menite să amelioreze climatul de afaceri, să atragă noi investiții în economie, să promoveze exporturile, să liberalizeze piața internă de bunuri și servicii. În perioada 2009-2013 a fost elaborat un set de documente strategice ce vor ghida activitatea Guvernului, în primul rînd Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020”. Concentrîndu-și atenția pe implementarea și realizarea în practică a transformărilor în toate domeniile, Guvernul va obține o creștere durabilă a bunăstării și prosperității cetățenilor săi.

Dezvoltarea și modernizarea societății Republicii Moldova sînt frîmate de corupție la toate nivelurile. Corupția afectează mediul de afaceri, sistemul judecătoresc, veniturile populației și ale statului, calitatea educației și a ocrotirii sănătății, precum și calitatea vieții în general. **Prevenirea și combaterea corupției** prin creșterea transparenței și a accesului la informație, modernizarea administrației publice și implementarea guvernării electronice în relația dintre stat și cetățean, transparentizarea activității partidelor politice, promovarea reformelor instituțiilor de drept prin asigurarea independenței, responsabilității și profesionalismului, precum și multe alte acțiuni dezvoltate în

prezentul document țin de obiectivul fundamental al Programului de guvernare – **edificarea unei societăți fără corupție.**

Guvernul va rămîne dedicat principiilor de guvernare formulate în perioada anterioară, și anume democratizarea societății, liberalizarea domeniilor de activitate socioeconomică a cetățenilor, dar și obligațiilor asumate în fața cetățenilor și în fața partenerilor de dezvoltare interni și externi.

Guvernul, prin intermediul Programului său de activitate, abordează obiectiv și pragmatic riscurile și provocările de dezvoltare determinate de factorul politic și economic intern, dar și de cel internațional. Totodată, accentul va fi pus pe valorificarea deplină a oportunităților deschise în perioada precedentă și oferirea unui caracter de ireversibilitate dezvoltării ascendente a Republicii Moldova pe calea integrării europene.

PRIORITĂȚILE GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA

Orice act de guvernare, inclusiv cel ghidat de prezentul Program, vizează întreg spectrul de domenii în care Guvernul își exercită mandatul. Prin urmare, pentru Guvern toate sferele vieții sînt importante și vor constitui o preocupare permanentă. Totuși anumite domenii vor beneficia de prioritate, avînd în vedere impactul lor major asupra dezvoltării țării.

Integrarea europeană rămîne nu doar un deziderat fundamental al politicii interne și externe a Republicii Moldova și al Guvernului, ci și forța majoră de coeziune politică și socială. În perioada precedentă au fost obținute rezultate importante în realizarea acestui obiectiv, Republica Moldova fiind calificată drept unul dintre liderii indiscutabili în întreaga regiune. Sarcina de bază a Guvernului va fi asigurarea integrării de facto a Republicii Moldova în spațiul politic și economic european, care se va produce odată cu semnarea și intrarea în vigoare a Acordului de Asociere, liberalizarea regimului de vize și crearea spațiului economic comun cu UE. Totodată, Guvernul va rămîne dedicat obiectivului modernizării și dezvoltării Republicii Moldova, deoarece integrarea europeană înseamnă, în primul rînd, transformări interne pozitive ale țării. Guvernul va accelera implementarea reformelor solicitate atît de societate, cît și de comunitatea internațională în domeniul justiției, combaterii criminalității, asigurării libertății mass-mediei, drepturilor omului, liberalizării economiei, modernizării sistemelor educaționale, sociale și de sănătate, eficientizării administrației publice centrale și locale – domenii vitale pentru integrarea europeană a țării și pentru bunăstarea fiecărui cetățean.

Creșterea economică durabilă și incluzivă va fi obținută de Guvern prin accelerarea reformelor structurale necesare tranziției spre o economie modernă bazată pe investiții, inovații și competitivitate. Asigurarea unei bunăstări economice sesizabile pentru fiecare cetățean și sporirea competitivității economiei vor fi realizate prin: liberalizarea activității economice; crearea unui mediu de afaceri prietenos; atragerea investițiilor în sectoarele cu potențial de creștere; promovarea politicilor industriale proactive; susținerea întreprinderilor mici și mijlocii cu producție cu valoare adăugată înaltă și competitivitate la export; modernizarea infrastructurilor; dezvoltarea forței de

muncă calificate și productive. În acest mod vor fi asigurate premisele creării de noi locuri de muncă bine plătite pe întreg teritoriul țării și ale unei creșteri durabile a calității vieții. Politicile economice și financiare ale Guvernului vor fi orientate primordial spre reducerea barierelor în activitatea agenților economici, stimularea inițiativei și susținerea prioritară a producătorilor pentru piața locală și pentru export. Politicile bugetar-fiscale vor fi subordonate priorităților de dezvoltare economică, urmărind scopul de sporire a competitivității, de stimulare a investițiilor în sectoarele productive ale economiei și în dezvoltarea capitalului uman.

Guvernul va asigura, de asemenea, o cooperare eficientă cu instituțiile financiare internaționale și cu alți parteneri de dezvoltare ai Republicii Moldova pentru a consolida, în condițiile păstrării suveranității economice, cadrul de resurse necesar dezvoltării economice accelerate.

Reformarea sistemului judecătoresc și a organelor de drept, ca element central al edificării statului de drept și garantării libertăților fundamentale ale omului, va rămîne o prioritate majoră. Asigurarea independenței justiției, combaterea corupției, creșterea încrederii și, respectiv, a accesului la un act calitativ al justiției vor constitui preocuparea de bază odată cu reformarea Ministerului Afacerilor Interne, a organelor de poliție și procuratură și a întregului sistem de asigurare a ordinii publice. Aceste direcții vor fi prioritare, deoarece constituie premise esențiale pentru dezvoltarea afacerilor, o condiționalitate fundamentală pentru integrarea europeană, dar mai ales elementul central al securității cetățeanului. Transformările stabilite în Strategia de reformare a sectorului justiției și documentele sectoriale de reformare lansate în perioada precedentă vor fi implementate în mod accelerat și consecvent, pentru a oferi cetățeanului o schimbare sesizabilă.

Combaterea sărăciei va rămîne un obiectiv primordial al Guvernului. În pofida tuturor provocărilor, rata sărăciei a scăzut esențial în perioada 2009-2013. În prezent sarcina de bază este menținerea rezultatelor obținute, continuarea reformei sistemului în totalitatea sa, dar și perfecționarea și eficientizarea instrumentelor de bază care sînt necesare astăzi și acum: ajutorul social, pensiile și alte beneficii sociale, școlile, spitalele etc. Elementul-cheie al tuturor acestor transformări va fi modernizarea: instituțiilor, abordărilor, principiilor de funcționare, echipamentului utilizat, astfel încît evoluția sistemelor sociale să se plieze pe obiectivul de a accede a Republicii Moldova în familia europeană. Guvernul va consolida și va dezvolta politici pentru tineret, inclusiv prin implicarea activă a tinerilor în procesul decizional.

Administrația publică eficientă va sta la baza implementării cu succes a prezentului Program. Guvernul își asumă continuarea implementării reformei administrației publice centrale și locale, reformarea serviciilor publice prestate cetățenilor și businessului, extinderea elementelor de guvernare electronică, creșterea transparenței în activitate, combaterea corupției, dar și descentralizarea, ca un element-cheie al dinamizării dezvoltării localităților, ca mediu imediat de trai al oamenilor. Implementarea tuturor reformelor politice, economice și sociale va fi orientată inclusiv spre obiectivul fortificării comunităților locale și regionale în spiritul practicilor europene consacrate.

Deoarece **administrația locală** este sistemul public cel mai apropiat de cetățean și ca atare are nevoie de toate pîrghiile și competențele necesare în vederea prevenirii, identificării și rezolvării problemelor cetățenilor, se impune continuarea reformei în

administrația publică locală cu accent pe creșterea autonomiei colectivităților locale prin declanșarea reală a procesului de descentralizare, cu respectarea principiului subsidiarității.

Dezvoltarea agriculturii și zonelor rurale. Sectorul agro-industrial este de o importanță strategică pentru economia națională, având o contribuție majoră asupra dezvoltării altor sub-sectoare și servicii. Acest sector generează o mare parte a produsului intern brut și a veniturilor din exporturi, angajând peste o treime din forța de muncă din țară. Sectorul agricol trece în prezent printr-un proces profund de restructurare și modernizare. Pași importanți au fost întreprinși în domeniul armonizării legislației și reorganizării instituționale. În pofida acestui fapt, competitivitatea sectorului este destul de joasă și poate pune în pericol dezvoltarea pe viitor a întregii economii, în cazul când politici și măsuri corespunzătoare nu vor fi întreprinse.

Sectorul agricol este dependent de managementul durabil al resurselor naturale iar businessul agricol are un impact direct asupra economiei și calității vieții în zonele rurale. Din această cauză Guvernul planifică să definească și să implementeze politici îndreptate spre creșterea competitivității producerii agricole și a industriei de procesare prin intermediul modernizării și restructurării sectorului, orientate spre crearea de noi locuri de muncă și îmbunătățirea standardelor de viață pentru majoritatea populației din zonele rurale, mulți dintre care sunt direct sau indirect dependenți de activitățile agricole. În elaborarea politicilor sale, Guvernul va asigura managementul durabil al resurselor naturale folosind metode și tehnologii progresive și moderne.

Reintegrarea țării a fost, este și va rămâne o prioritate în activitatea Guvernului. Guvernul Republicii Moldova va continua eforturile în vederea identificării unei soluții cuprinzătoare și durabile a conflictului transnistrean în baza respectării suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova. Guvernul va promova soluționarea conflictului prin intermediul negocierilor în formatul 5+2, cu implicarea partenerilor externi relevanți. Europeanizarea țării și menținerea statutului de neutralitate a Republicii Moldova vor crea premisele favorabile reintegrării. O soluție finală viabilă trebuie să se bucure de sprijinul populației și al principalelor forțe politice din Republica Moldova. Guvernul va susține implementarea proiectelor sociale și de infrastructură în regiunea transnistreană a Republicii Moldova și crearea condițiilor de reintegrare reală a regiunii în spațiul economic, politic, social și informațional al Republicii Moldova.

Retragerea forțelor militare ale Federației Ruse de pe teritoriul Republicii Moldova și transformarea actualului mecanism de menținere a păcii într-o misiune internațională civilă constituie factori indispensabili în promovarea soluționării conflictului transnistrean.

Pentru a oferi un cadru unic, transparent și eficient de monitorizare și evaluare a activității Executivului, va fi elaborat un **Plan de acțiuni**, care va îngloba prevederile Programului de guvernare, ale Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2020”, ale Agendei de asociere și angajamentele asumate față de partenerii externi de dezvoltare. Planul va conține acțiuni și subacțiuni concrete pentru fiecare obiectiv, stabilind termene de realizare, responsabili de implementare și indicatori de monitorizare a progresului.

I. INTEGRAREA EUROPEANĂ ȘI POLITICA EXTERNĂ

Obiective de guvernare:

1. Continuarea valorificării multidimensionale a potențialului relațiilor Republicii Moldova cu Uniunea Europeană în vederea adoptării și promovării valorilor și standardelor europene, avînd drept finalitate integrarea în Uniunea Europeană a Republicii Moldova.
2. Impulsionarea relațiilor bilaterale și cooperării multilaterale, promovarea raporturilor de bună vecinătate și edificarea unor parteneriate strategice cu România, Ucraina, Federația Rusă și Statele Unite ale Americii. Valorificarea pleneră a potențialului de cooperare cu Japonia, China, India, Turcia, Israel, Coreea de Sud, Brazilia, Qatar și cu alți actori globali și regionali în ascensiune.
3. Promovarea intereselor de securitate națională pe plan internațional.
4. Efectuarea reformelor interne în domeniile relevante și realizarea demersurilor politico-diplomatice pe lângă Consiliul Europei în vederea încheierii procedurii de monitorizare a Republicii Moldova și trecerii la etapa de postmonitorizare.
5. Promovarea unei diplomații economice active.
6. Intensificarea interacțiunii cu diaspora și protejarea drepturilor și intereselor cetățenilor Republicii Moldova stabiliți cu traiul permanent peste hotare.

Acțiuni prioritare:

Integrarea europeană:

Aprobarea și implementarea Agendei de asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, care va viza realizarea prevederilor Acordului de asociere;

Parafarea și semnarea Acordului de asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, inclusiv crearea Zonei de Comerț Liber Aprofundat și Cuprinzător cu UE;

Finalizarea implementării condiționalităților Planului de acțiuni privind liberalizarea vizelor, pentru obținerea excluderii regimului de vize pe termen scurt pentru călătoria în spațiul Schengen;

Continuarea valorificării oportunităților de aprofundare a relațiilor de cooperare cu UE oferite de dimensiunile bilaterală și multilaterală ale Parteneriatului Estic;

Consolidarea procesului de armonizare legislativă prin reformarea cadrului instituțional.

Dezvoltarea relațiilor bilaterale și multilaterale:

Continuarea dialogului politic bilateral cu statele-membre ale UE în vederea asigurării sprijinului demersurilor europene ale Republicii Moldova și edificării unor parteneriate bazate pe valori și interese comune cu fiecare capitală europeană;

Intensificarea dialogului politic cu statele vecine România și Ucraina. Aprofundarea cooperării multisectoriale și, în special, realizarea proiectelor în domeniul energetic cu România. Finalizarea procesului de negocieri cu Ucraina pe problemele prioritare de pe agenda bilaterală: demarcarea frontierei de stat, recunoașterea drepturilor de proprietate, protejarea și dezvoltarea durabilă a bazinului râului Nistru, precum și reglementarea aspectelor ce țin de funcționarea complexului hidroenergetic nistrean;

Dezvoltarea continuă a dialogului politic cu Federația Rusă în vederea aprofundării cooperării comercial-economice, soluționării chestiunilor privind colaborarea în domeniul energetic, asigurării și protejării drepturilor muncitorilor migranți;

Ridicarea nivelului dialogului politic cu SUA, inclusiv prin consolidarea rolului Congresului SUA în acest dialog, activizarea dimensiunii comercial-economice și investiționale, ca urmare a absolvirii Republicii Moldova de sub incidența prevederilor Amendamentului Jackson-Vanik;

Asigurarea funcționalității depline a misiunilor diplomatice recent deschise în Regatul Țărilor de Jos, Canada și Qatar, precum și promovarea în continuare a obiectivului extinderii rețelei de misiuni diplomatice și consulare ale Republicii Moldova;

Promovarea dialogului politic și a cooperării în cadrul Comunității Statelor Independente în vederea valorificării avantajelor oferite de această structură în circulația liberă a persoanelor, în dezvoltarea comerțului, a sferei sociale și a schimburilor cultural-umanitare;

Intensificarea cooperării politice, de securitate și economice cu/în cadrul organizațiilor din regiunea Europei Centrale, de Sud-Est, regiunea Dunării și Mării Negre;

Consolidarea și dezvoltarea relațiilor de parteneriat cu OTAN;

Menținerea unui dialog aprofundat în cadrul ONU, CoE, OSCE în vederea consolidării mecanismelor naționale de promovare și protejare a drepturilor omului, asigurare a egalității de gen, eliminare a discriminării sub orice formă.

Promovarea intereselor de securitate națională pe plan internațional:

Participarea activă la negocierile privind soluționarea conflictului transnistrean în formatul 5+2 și în cadrul Comisiei Unificate de Control;

Continuarea dialogului în formatele multilaterale și bilaterale în vederea transformării mecanismului de pacificare actual din Zona de securitate într-o operațiune civilă multinațională cu mandat internațional ONU sau OSCE;

Continuarea eforturilor politico-diplomatice privind retragerea forțelor militare străine de pe teritoriul Republicii Moldova;

Asigurarea sprijinului politico-diplomatic pentru participarea Republicii Moldova la operațiunile de menținere a păcii internaționale cu mandat ONU;

Organizarea evenimentelor în domeniul diplomației publice în vederea diseminării experienței statelor neutre și nealinate la blocuri militare în cooperarea cu NATO și participării acestora la eforturile internaționale cu mandat ONU și UE de menținere a păcii;

Participarea activă la procesul de negocieri privind revitalizarea regimului de control asupra armelor convenționale în Europa.

Aprofundarea cooperării cu ONU, OSCE, Consiliul Europei și alte organizații și mecanisme de cooperare internaționale și regionale în vederea obținerii asistenței necesare în realizarea reformelor instituționale:

Asigurarea sporirii asistenței tehnice în vederea realizării continue a reformelor structurale în domenii: reforma judiciară, măsuri de încredere în cadrul procesului de reglementare a conflictului transnistrean;

Intensificarea promovării intereselor naționale, a rolului, credibilității și imaginii Republicii Moldova în cadrul sistemului Națiunilor Unite, prin asigurarea reprezentării țării în organele electivă ONU și participarea efectivă la activitatea acestora, avansarea și susținerea unor inițiative și rezoluții concordante cu prioritățile naționale, aprofundarea progresivă a cooperării și conlucrării în contextul ONU cu statele și grupurile de țări

partenere (SUA, Japonia, Canada, UE, OSCE, GUAM, Grupul est-european etc.) și cu fondurile, programele și agențiile specializate ONU, implicit cu cele reprezentate în țară.

Diplomația economică:

Promovarea exporturilor și competitivității companiilor și produselor moldovenești, atragerea de investiții, capital străin și know-how, recuperarea, consolidarea și extinderea pozițiilor pe piețele externe;

Facilitarea și identificarea de noi oportunități pe plan extern pentru realizarea obiectivelor naționale în sfera energetică;

Asigurarea participării active a țării la circuitul european și global al ideilor, tehnologiilor și capitalului uman prin obținerea accesului plenar la mecanismele de mobilitate academică, integrare în asociațiile și uniunile europene și internaționale de business și de inovații;

Promovarea și protejarea intereselor și potențialului economic al Republicii Moldova prin intermediul organizațiilor internaționale la care aceasta este parte, în primul rând prin intermediul Organizației Mondiale a Comerțului.

Consolidarea cadrului instituțional necesar pentru promovarea eficientă a politicii externe, sporirea interacțiunii cu diaspora și protejarea drepturilor și intereselor cetățenilor Republicii Moldova stabiliți cu traiul permanent peste hotare:

Perfecționarea cadrului juridic pentru activitatea serviciului diplomatic;

Apărarea intereselor cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotare și prestarea serviciilor consulare de calitate;

Promovarea în continuare a obiectivului extinderii rețelei de misiuni diplomatice și consulare ale Republicii Moldova;

Eficientizarea și extinderea instituției consulatului onorific;

Elaborarea unei ample politici de stat pentru susținerea diasporei;

Fortificarea Biroului pentru relații cu diaspora din cadrul Cancelariei de Stat în scopul realizării unei comunicări și conexiuni mai strânse dintre Guvern și diasporă, coordonării politicilor guvernamentale pentru diasporă și consolidarea contribuției diasporei la dezvoltarea Republicii Moldova;

Intensificarea dialogului bilateral cu statele în care există o prezență majoră a diasporei și semnarea acordurilor de protecție socială a acestora, dar și în alte domenii, precum sănătatea, educația etc.

II. POLITICI ECONOMICE ȘI FINANCIARE

a. Crearea locurilor de muncă prin impulsionearea activității economice

Obiective de guvernare:

1. Eliminarea barierelor administrative pentru mediul de afaceri și ameliorarea climatului investițional.

2. Promovarea exporturilor și atragerea investițiilor.

3. Respectarea principiilor concurenței și demonopolizarea pieței interne.

4. Crearea condițiilor pentru un acces mai larg la resursele de creditare private și publice.

Acțiuni prioritare:

Eliminarea constrângerilor de ordin administrativ pentru mediul de afaceri:

Asigurarea convergenței cadrului strategic în domeniul reformei regulatorii cu normele Comunității Europene;

Reformarea sistemului de autorizare a afacerii: stabilirea clară a procedurilor și condițiilor de autorizare; reducerea numărului de domenii supuse autorizării; optimizarea nomenclatorului autorizațiilor, permisiunilor și certificatelor eliberate de autoritățile administrative centrale și organele subordonate; introducerea principiului de autorizare tacită;

Revizuirea numărului de servicii prestate businessului contra plată de către autoritățile publice, implementarea efectivă a e-serviciilor și asigurarea accesului echitabil la acestea;

Aplicarea conceptului ghișeului unic pe scară largă;

Optimizarea procedurii de autorizare a desfășurării activităților de comerț în baza principiului ghișeului unic (schimbarea abordării de la autorizarea unităților de comerț la înregistrarea la primărie, cu unele excepții, fără eliberarea actului de înregistrare);

Elaborarea și adoptarea unor sisteme informaționale bazate pe platforme web pentru monitorizarea în timp real de către beneficiari a statutului cererilor depuse pentru eliberarea licențelor, autorizațiilor, certificatelor, permiselor de construcție și a altor documente cu caracter permisiv;

Modificarea legislației fiscale pentru îmbunătățirea relațiilor dintre autoritățile fiscale și agenții economici;

Simplificarea procedurii de eliberare și înregistrare a facturilor fiscale;

Promovarea principiului existenței unui organ unic de licențiere (Camera de Licențiere) și implementarea sistemului informatic e-Licențiere;

Simplificarea procedurilor de înregistrare a afacerii, inclusiv prin stabilirea unui tarif unic de înregistrare a afacerii, care ar cuprinde toate acțiunile conexe acestui proces, permiterea înregistrării benevole în calitate de plătitor de TVA și eliminării obligativității capitalului social minim; asigurarea integrării sistemelor informaționale ale instituțiilor de stat implicate în procesul de înregistrare, în vederea reducerii cheltuielilor de timp și a optimizării numărului de proceduri;

Optimizarea procedurii, timpului și costurilor de lichidare a afacerii;

Armonizarea legislației Republicii Moldova în domeniul societăților comerciale cu normele dreptului comunitar, în mod special cu cele privind transparența decizională, formarea de capital și distribuirea dividendelor, drepturile angajaților și creditorilor, protecția acționarilor;

Instituționalizarea practicii de consultare a societății civile în vederea identificării barierelor în calea mediului de afaceri și stabilirea soluțiilor de ameliorare a climatului investițional.

Atragerea investițiilor și promovarea exporturilor:

Lansarea activității Consiliului Economic pe lângă Prim-ministru;

Fortificarea capacităților instituționale și modernizarea formelor de promovare a exporturilor și atragere a investițiilor străine;

Eliminarea constrângerilor de ordin administrativ în vederea atragerii investițiilor străine directe în sectoarele competitive ale economiei și în cele cu valoare adăugată sporită;

Fluidizarea comerțului exterior prin simplificarea proceselor de administrare a tranzacțiilor comerciale internaționale, inclusiv reformarea serviciului vamal și asigurarea eliminării conflictelor de interese în prestarea serviciilor de brokeraj vamal, prin privatizarea întreprinderilor de stat prestatoare de servicii;

Stimularea investițiilor interne prin motivarea plasării economiilor în investiții; perfecționarea instrumentelor de suport financiar din partea statului și orientarea spre producții inovative cu capacitate sporită de export;

Efficientizarea activității zonelor economice libere și a parcurilor industriale prin stimularea orientării activității acestora spre producție inovativă și transfer tehnologic;

Eliminarea barierelor legale și administrative pentru producătorii de resurse energetice alternative;

Elaborarea instrumentelor pentru asigurarea finanțării proiectelor investiționale cu valoare adăugată înaltă;

Partajarea riscului de investiții în activitatea inovațională între mediul de afaceri și stat prin formarea fondurilor de capital „venture” și de garantare a investițiilor;

Mobilizarea potențialului diasporei în efectuarea investițiilor și motivarea investitorilor străini de a veni pe piața din Republica Moldova.

Demonopolizarea pieței interne și eliminarea practicilor anticoncurențiale în tranzacțiile comerciale:

Efficientizarea supravegherii mediului concurențial în vederea asigurării unei competiții loiale și încurajarea intrării noilor companii pe piețe cu caracter de monopol sau prezență dominantă a unor companii;

Asigurarea colaborării tuturor exponenților pieței cu factorii de decizie în identificarea și combaterea concurenței neloiale;

Deetatizarea cotei statului în sectoarele cu concurență monopolistă și contractarea serviciilor prestate de sectorul privat;

Consolidarea instituțională și asigurarea transparenței în funcționarea Consiliului Concurenței;

Elaborarea și implementarea unui program național în domeniul concurenței și a ajutorului de stat prin preluarea celor mai bune practici europene, inclusiv instruirea judecătorilor privind aplicarea noii legislații în domeniul concurenței și ajutorului de stat.

b. Dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii

Obiective de guvernare:

1. Promovarea inovațiilor și dezvoltării tehnologice a întreprinderilor.
2. Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru activitatea întreprinderilor.
3. Simplificarea condițiilor de garantare a creditelor și împrumuturilor.

Acțiuni prioritare:

Promovarea inovațiilor și dezvoltării tehnologice a întreprinderilor:

Elaborarea unui demers strategic pe termen mediu de ameliorare a competitivității naționale și asigurarea unei creșteri economice durabile;

Instituirea unui Consiliu național pentru monitorizarea și dezvoltarea competitivității naționale;

Implementarea unui regim de certificare industrială facilitator pentru importul echipamentului industrial tehnologic avansat și conform standardelor internaționale și europene de securitate industrială;

Încurajarea creării clusterelor tehnologice naționale/internaționale și susținerea aplicării practicilor moderne de management industrial;

Susținerea întreprinderilor pentru participarea la programe și inițiative europene în domeniul infrastructurii calității și obținerea standardelor de management al calității bazate pe standarde ISO, precum și continuarea implementării programelor de cofinanțare în acest sens;

Facilitarea interacțiunilor dintre inovatorii naționali și investitorii internaționali în domenii de risc și finanțare a afacerilor emergente;

Asigurarea eficienței și transparenței guvernării sistemului de inovare; sporirea eficienței în alocarea resurselor, stabilirea priorităților și valorificarea mai bună a potențialului existent în vederea intensificării activității de motivare;

Consolidarea capacității de generare a inovațiilor pe termen lung și implementarea măsurilor pentru susținerea firmelor orientate spre inovarea produselor, perfecționarea tehnologiilor de prestare a serviciilor, adoptarea de noi soluții de marketing și organizatorice;

Implementarea programelor naționale de fortificare a competențelor manageriale ale conducătorilor de întreprinderi necesare pentru activitate în noile condiții concurențiale și pentru absorbția inovațiilor și internaționalizarea businessului;

Elaborarea unui program de stat pentru susținerea inovațiilor tehnologice în întreprinderile locale, sub aspectul producerii inovațiilor originale și absorbției, re-ingerierii și perfecționării celor existente;

Adoptarea și demararea implementării Strategiei inovaționale pentru perioada 2013-2020.

Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru activitatea întreprinderilor:

Crearea și asigurarea funcționalității parcurilor științifico-tehnologice și a incubatoarelor de inovare;

Promovarea programelor de stat de stimulare a cererii pentru produse și servicii inovaționale, inclusiv prin achiziții publice și prin apărarea și promovarea mai bună a drepturilor consumatorilor;

Majorarea volumului de investiții publice și eficientizarea procesului de alocare a finanțelor publice destinate dezvoltării infrastructurilor necesare mediului de afaceri;

Susținerea sectoarelor productive ale economiei prin crearea și dezvoltarea instrumentelor de asimilare și transfer al inovațiilor, cum ar fi clusterelor, parcurile științifico-tehnologice, incubatoare de inovare, parcurile industriale, parteneriatele public-private etc.;

Asigurarea cooperării dintre întreprinderi și instituțiile de cercetare și inovare, precum și dintre întreprinderi și instituțiile educaționale; dezvoltarea procesului de schimb de informații în mediul de afaceri;

Stimularea fabricării produselor industriale cu o valoare adăugată înaltă și competitivitate la export;

Susținerea funcționării parcurilor industriale și facilitarea creării unor rețele, inclusiv cu atragerea universităților și instituțiilor de cercetare, având în vedere principiul dezvoltării echilibrate a regiunilor țării;

Facilitarea cooperării dintre întreprinderile mari și întreprinderile mici și mijlocii și asigurarea corelării strategiilor de dezvoltare la nivelul ramurilor industriale cu respectarea principiului sincronizării politicilor economice orizontale și verticale;

Simplificarea procedurilor de conectare a obiectivelor industriale la rețelele și utilitățile publice;

Capitalizarea în continuare a fondului de garantare a creditelor pentru întreprinderile mici și mijlocii;

Facilitarea accesului întreprinderilor mici și mijlocii la contractele de achiziții publice de bunuri și servicii prin eliminarea calificărilor și exigențelor financiare disproporționate;

Consolidarea capacităților de creștere a întreprinderilor mici și mijlocii prin implementarea programelor de asistență tehnică și financiară, adaptate la schimbările mediului economic și necesitățile sectoriale specifice pentru internaționalizare și competitivitate la export;

Dezvoltarea relațiilor de parteneriat dintre stat și organismele financiare internaționale în vederea atragerii liniilor de creditare prin intermediul băncilor comerciale locale;

Implementarea programelor regionale și europene de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii;

Impulsionarea inițiativelor private prin facilitarea accesului la creditele comerciale și reducerea costurilor de creditare;

Asigurarea unei transparențe maxime în sectorul bancar și financiar nebancar;

Stimularea dezvoltării pieței de capital ca sursă alternativă de mijloace financiare pentru mediul de afaceri.

c. Administrarea și deetatzarea proprietății publice

Obiective de guvernare:

1. Impulsionarea procesului de privatizare a patrimoniului de stat din domeniile liberalizate în baza licitațiilor deschise, anunțate și transparente.

2. Implementarea efectivă și extinderea domeniilor de aplicare a mecanismului de parteneriat public-privat.

Acțiuni prioritare:

Continuarea implementării programului de privatizare și restructurare a sectorului public al economiei printr-un proces competitiv și transparent;

Dezvoltarea instrumentelor aferente privatizării (cesionarea, franciza, leasingul etc.);

Eficientizarea utilizării patrimoniului public prin restructurarea și modificarea profilului întreprinderilor nerentabile, aplicînd principiul parteneriatului public-privat;

Instituționalizarea mecanismului de monitorizare a activității întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital majoritar de stat; asigurarea accesului la informația privind rezultatele activității economico-financiare a întreprinderilor cu cotă majoritară de stat;

Armonizarea sistemului extern de supraveghere a achizițiilor de bunuri și servicii prestate de întreprinderile de stat, în special cele de interes public, și asigurarea transparenței și clarității sistemului;

Orientarea mijloacelor provenite din privatizarea și gestionarea patrimoniului public spre finanțarea proiectelor de infrastructură și inovare;

Promovarea parteneriatului public-privat în implementarea proiectelor regionale economice, sociale și de infrastructură.

d. Politica bugetar-fiscală și gestionarea finanțelor publice

Obiective de guvernare:

1. Asigurarea stabilității bugetului public național, crearea unui cadru bugetar-fiscal previzibil și menținerea deficitului bugetar la un nivel rezonabil.

2. Promovarea politicii fiscal-bugetare orientate spre creșterea economică durabilă/incluzivă, prin reducerea ponderii consumului public și majorarea investițiilor publice productive.

3. Asigurarea disciplinei, echității, transparenței, simplității și onestității în repartizarea finanțelor publice.

4. Reducerea poverii fiscale și simplificarea sistemului de impozite și taxe.

Acțiuni prioritare:

Asigurarea stabilității bugetului public național, crearea unui cadru bugetar-fiscal previzibil, menținerea deficitului bugetar la un nivel rezonabil și consolidarea administrării fiscale și vamale:

Armonizarea continuă a politicilor bugetar-fiscale, monetar-creditare, valutare, investiționale și comerciale pentru asigurarea dezvoltării robuste a sistemului economico-financiar;

Perfecționarea sistemului de prognozare a veniturilor și a cheltuielilor bugetare pentru eliminarea practicii de modificare a bugetului anual pe parcursul anului, precum și îmbunătățirea procesului de elaborare a politicilor bugetar-fiscale prin asigurarea unui proces participativ larg;

Excluderea din politica bugetară a statului a articolului privind veniturile bugetare rezultate din amenzi și alte sancțiuni aplicate businessului pentru nerespectarea legislației fiscale și vamale, atât la nivel de prognoze bugetare, cât și la nivel de planuri bugetare;

Inventarierea tuturor actelor normative și subnormative din domeniul administrării fiscale și aducerea lor în conformitate cu prevederile legilor;

Asigurarea publicării în timp real a informației despre veniturile și cheltuielile bugetare și asigurarea transparenței tranzacțiilor trezoreriale;

Consolidarea auditului public extern prin fortificarea rolului Curții de Conturi în calitate de instituție supremă de audit al utilizării finanțelor publice;

Perfecționarea mecanismului de valorificare a rezultatelor auditului public extern prin definirea mai clară a procedurilor și a interacțiunilor dintre Curtea de Conturi, Parlament și Guvern;

Neadmiterea blocării plăților din bugetul public național în vederea sporirii siguranței financiare a bugetului și păstrării banilor contribuabililor în circuitul economic;

Implementarea generalizată a sistemului de declarare fiscală prin utilizarea tehnologiilor informaționale (e-Declarații), astfel încât cel puțin 60% dintre declarațiile fiscale să fie depuse prin Internet;

Utilizarea bugetului pe programe și sporirea flexibilității cheltuielilor bugetare în contextul cadrului bugetar pe termen mediu (3 ani) la nivel central și local;

Creșterea capacității de administrare fiscală și colectare a impozitelor și taxelor, astfel încât ponderea veniturilor fiscale în cadrul veniturilor bugetare totale să crească continuu;

Fortificarea disciplinei fiscale și eliminarea impunității ce atentează la libera concurență și dezavantajează agenții economici și persoanele fizice oneste, care își onorează obligațiile fiscale conform legislației în vigoare;

Dezvoltarea parteneriatului public-privat privind eficientizarea administrării fiscale în sectoarele supuse riscului sporit de evaziune fiscală;

Finalizarea sistematizării legislației fiscale prin elaborarea și adoptarea Titlului XII „Alte impozite și taxe” din Codul fiscal;

Simplificarea administrării fiscale prin introducerea tehnologiilor informaționale, „one stop shops”, atragerea mai activă a sistemului bancar și instrumentelor financiare relevante de plată, precum și consolidarea capacităților instituționale ale organelor vamale și fiscale;

Majorarea sumei garantate a depunerilor;

Dezvoltarea capacităților de management al riscurilor;

Implementarea angajamentelor internaționale și a tratatelor bilaterale privind evitarea dublei impunerii, revizuirea celor care sînt dezavantajoase pentru Republica Moldova, intensificarea cooperării vamale și a schimbului de informații pentru contracararea fenomenelor de spălare a banilor și de evaziune fiscală;

Reducerea numărului de impozite și taxe prin consolidarea acestora;

Simplificarea sistemului de raportare fiscală și statistică pentru întreprinderile mici și mijlocii și alte forme organizatorico-juridice;

Implementarea Nomenclatorului Combinat al Mărfurilor Republicii Moldova;

Introducerea normelor și standardelor internaționale în domeniul vamal în vederea reducerii duratei și a costurilor efectiv suportate de agenții economici pentru vămuirea mărfurilor;

Adoptarea prevederilor care ar stipula imposibilitatea aplicării actelor normative cu caracter intern din domeniul vamal, nefăcute publice conform legislației în vigoare;

Adoptarea unor proceduri clare și transparente de calcul al valorii în vamă a mărfurilor; publicarea acestor proceduri pe site-ul Serviciului Vamal;

Racordarea cadrului normativ național la standardele și practicile UE printr-o abordare de ansamblu și nediscriminatorie a regulilor de origine și prin aplicarea uniformă a acestora pentru toate companiile de pe teritoriul Republicii Moldova, inclusiv din zonele economice libere;

Crearea unui sistem eficient de trasabilitate a documentelor de strictă evidență și a celor cu grade de protecție emise de stat, inclusiv examinarea posibilității creării Imprimeriei de Stat.

Promovarea politicii fiscal-bugetare orientate spre creșterea economică durabilă/incluzivă, prin reducerea ponderii consumului public și majorarea investițiilor publice productive:

Asigurarea elaborării și implementării politicilor de optimizare a cheltuielilor publice, în paralel cu implementarea măsurilor de îmbunătățire a administrării fiscale;

Asigurarea intervențiilor adecvate (ale autorităților fiscale) în cadrul de reglementare a afacerii și tratarea corectă și egală a tuturor întreprinderilor;

Stabilirea principiului de achitare a impozitului pe veniturile persoanelor fizice în bugetul localității în care contribuabilul își are reședința;

Implementarea Strategiei de conformare a persoanelor fizice cu venituri mari și intensificarea utilizării soluțiilor fiscale obligatorii pentru problemele cele mai frecvente; asigurarea stabilității, previzibilității și transparenței politicii și procedurilor fiscale aplicate față de contribuabili prin adoptarea și aplicarea Codului de procedură fiscală și a Codului de procedură vamală;

Optimizarea și reducerea taxelor vamale la importul de materii prime, materiale auxiliare și echipamente tehnologice și majorarea lor pentru produsele finite din import, direct competitive cu cele autohtone;

Evaluarea și reducerea continuă a veniturilor quasifiscale la buget, provenite din prestarea serviciilor contra plată de către instituțiile publice;

Simplificarea procedurii de compensare a datoriilor față de buget cu supraplata altor impozite, în special în ceea ce privește administrarea operațiunilor de import/export, de acoperire a TVA de plată cu TVA ce urmează a fi restituită;

Examinarea posibilităților de stimulare a re tehnologizării întreprinderilor prin perfecționarea mecanismelor de aplicare a TVA;

Excluderea plăților percepute de la întreprinderi pentru crearea fondurilor specializate și utilizarea unor mecanisme transparente de susținere prin subvenții;

Revizuirea sistemului de impozitare și plată a contribuțiilor sociale și medicale de către deținătorii de patentă de întreprinzător;

Definirea unui „pachet social” (hrană, transport etc.) care să fie permis spre deducere în scopuri fiscale, și nu considerat facilitare oferită angajaților;

Identificarea și implementarea mecanismelor de piață și fiscale care prevăd responsabilizarea companiilor prin transferarea costurilor consecințelor provocate de către acestea (poluarea mediului etc.).

Asigurarea echității în repartizarea finanțelor publice, reducerea poverii fiscale și simplificarea sistemului de impozite și taxe:

Stabilirea unor principii clare în redistribuirea veniturilor de la bugetul de stat spre bugetele unităților administrativ-teritoriale, eliminând subiectivismul politic;

Consolidarea politicilor actuale de egalizare a alocării resurselor și subvențiilor;

Asigurarea eficienței, transparenței și responsabilității în utilizarea resurselor financiare publice, inclusiv în domeniul achizițiilor publice;

Dezvoltarea noilor tehnici de achiziții, sporirea eficienței și asigurarea executării recomandărilor UE prin descentralizarea competențelor și crearea organismului național independent de soluționare a contestațiilor;

Asigurarea transparenței depline și accesului liber la întregul proces de achiziții publice și licitații pentru toate părțile interesate, inclusiv inițierea procesului, depunerea cererilor, gestionarea dosarelor și implementarea acestora.

e. Politici agroindustriale

Obiective de guvernare:

1. Creșterea competitivității sectorului agroalimentar din Republica Moldova prin restructurare și modernizare.
2. Asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale.

Acțiuni prioritare:

Creșterea competitivității sectorului agroalimentar din Republica Moldova prin restructurare și modernizare:

Creșterea investițiilor pentru modernizarea lanțului agroalimentar și furajer, inclusiv pentru atingerea cerințelor de calitate și siguranță a alimentelor ale UE;

Adoptarea, în urma unor dezbateri consistente cu toate părțile vizate, a legii privind subvenționarea în agricultură;

Creșterea investițiilor în modernizarea exploatațiilor agricole;

Creșterea investițiilor în modernizarea întreprinderilor agroalimentare de procesare și în marketingul produselor agroalimentare;

Sporirea cooperării/asocierii dintre producătorii din domeniul agroalimentar pe dimensiunea de cooperare orizontală și verticală;

Intensificarea cooperării cu exponenții diasporei în scopul atragerii investițiilor, cunoștințelor, experienței și bunelor practici în sectorul agroalimentar;

Restructurarea și modernizarea domeniului de educație profesională, cercetare și extensiune agricolă în sectorul agroalimentar;

Facilitarea accesului la capital, piețele de desfacere și factorii de producție pentru agricultori prin subvenționarea ratei dobânzii pentru creditele agricole, stabilirea unui fond de garantare pentru creditele agricole, acordarea sprijinului în procesul de consolidare a terenurilor agricole.

Asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale:

Creșterea accesului la resursele de apă pentru irigare, inclusiv asigurarea accesului la apă de calitate pentru irigare;

Promovarea tehnologiilor de producție și a produselor ecologice, a agriculturii ecologice, sprijinirea biodiversității, inclusiv producția de culturi energetice, susținerea împăduririi terenurilor agricole cu valoare joasă și restabilirea fișilor forestiere de protecție;

Implementarea instrumentelor de gestionare a riscurilor în sectorul agroalimentar, inclusiv prin înființarea fondului de asigurări pentru agricultori împotriva dezastrelor naturale.

f. Transport și infrastructură

Obiective de guvernare:

1. Liberalizarea, gestionarea responsabilă, transparentă și eficientă a sistemului de transport.

2. Reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport, inclusiv sporirea securității traficului rutier.

3. Dezvoltarea unei rețele de transport și comunicații la nivel național și asigurarea accesului la rețelele de transport paneuropene și regionale.

4. Asigurarea securității energetice și promovarea eficienței energetice în toate sectoarele economiei.

5. Dezvoltarea sectorului construcțiilor și promovarea tehnologiilor moderne în domeniu.

Acțiuni prioritare:

Infrastructura de transport:

Transportul rutier:

Reformarea sistemului de management al drumurilor, inclusiv revizuirea mecanismelor de redistribuire a fondurilor publice pentru reparația și întreținerea drumurilor;

Perfecționarea mecanismului de gestionare a mijloacelor Fondului rutier și creșterea continuă a ponderii lui în PIB;

Promovarea standardelor europene privind nivelurile minime de calitate a drumurilor naționale;

Aprobarea Strategiei de transport și logistică 2013-2022;

Asigurarea continuității investițiilor capitale pe termen mediu, stimularea și direcționarea investițiilor în modernizarea coridoarelor de transport paneuropene;

Creșterea rolului Republicii Moldova în regiune prin aderarea la Axa 7 nordică a rețelei paneuropene de transport TEN-T (Trans-European Transport Network) și participarea la crearea noilor coridoare de tranzit pentru transportarea mărfurilor prin Republica Moldova (Marea Neagră–Marea Caspică, China–Balcani);

Promovarea parteneriatului public-privat, inclusiv prin oferirea posibilității de concesionare a lucrărilor publice către companiile internaționale care pot să asigure finanțarea unor proiecte de infrastructură de calitate;

Reducerea numărului de accidente în traficul rutier prin creșterea gradului de securitate a traficului rutier, implementarea tehnologiilor moderne de întreținere și reparație a drumurilor și asigurarea respectării regulilor de circulație, inclusiv prin introducerea sistemelor moderne de gestionare a traficului rutier;

Introducerea standardelor și managementului calității pe piața serviciilor de transport auto de pasageri și implementarea sistemului de bilet electronic;

Asigurarea unei transparențe înalte pentru piața construcției/reabilitării infrastructurii de transport;

Oferirea accesului sectorului privat la proiectele de întreținere și reconstrucție a drumurilor, inclusiv prin promovarea parteneriatului public-privat în reabilitarea, modernizarea, construcția și menținerea infrastructurii de transport, prin oferirea posibilității de concesionare a lucrărilor publice către companiile internaționale care pot să asigure finanțarea unor proiecte de infrastructură de calitate, cu posibilitatea introducerii ulterioare de plăți pentru utilizarea infrastructurii;

Reevaluarea mecanismului și procedurilor actuale de auditare a calității lucrărilor de reconstrucție și reparație a drumurilor în vederea perfecționării și asigurării independenței și imparțialității acestora;

Facilitarea pentru reprezentanții diasporei a transportului și coletăriei;

Reabilitarea căilor de acces de la traseele magistrale spre școlile și spitalele din zonele rurale adiacente.

Transportul feroviar:

Modernizarea transportului feroviar de mărfuri și călători în scopul sporirii vitezei de transport, cu respectarea condițiilor de maximă siguranță;

Introducerea standardelor și managementului calității pe piața serviciilor de transport feroviar în scopul asigurării serviciilor de calitate, inclusiv prin implementarea sistemului de bilet electronic;

Adoptarea unui plan strategic de modernizare a Î.S. „Calea Ferată din Moldova” prin restructurare și separarea pe tipuri de activități (marfă, călători, infrastructură);

Atragerea investițiilor pentru modernizarea parcului de material rulant al Î.S. „Calea Ferată din Moldova”;

Asigurarea condițiilor de creare în Chișinău a centrului logistic intermodal de procesare a containerelor, în corelare cu extinderea Axei 7 nordice TEN-T (Viena–Budapesta–Arad–Tîrgu-Mureș–Iași–Chișinău);

Atragerea investitorilor strategici în domeniul transportului feroviar, inclusiv prin crearea parteneriatelor public-private pentru proiectele investiționale de anvergură.

Transportul naval:

Dezvoltarea transportului naval, extinderea flotei comerciale navale și dezvoltarea continuă a sistemului de porturi în Republica Moldova;

Promovarea proiectelor regionale comune de infrastructură în cadrul programului SUERD;

Îmbunătățirea navigabilității râurilor Prut și Nistru în scop turistic, inclusiv prin lucrări de curățare a albiilor râurilor și consolidare a malurilor;

Promovarea transportului intermodal prin creșterea interconectării dintre diferite tipuri de transport.

Transportul aerian:

Asigurarea condițiilor de creștere a gradului de competitivitate pe piața serviciilor de transport aerian în scopul reducerii prețurilor la biletele de avion prin atragerea de noi companii aeriene (inclusiv low-cost), dezvoltarea aeroporturilor regionale și deschiderea de zboruri directe spre destinații noi;

Sporirea gradului de siguranță și securitate a zborurilor prin implementarea prevederilor Acordului privind Spațiul Aerian Comun UE – Republica Moldova;

Stimularea și susținerea operatorilor aerieni în scopul valorificării oportunităților de transformare a aeroporturilor internaționale din Republica Moldova în huburi regionale, prin atragerea investițiilor private în domeniu;

Modernizarea infrastructurii aeroporturilor, inclusiv prin atragerea investitorilor strategici în proiecte de parteneriat public-privat;

Elaborarea și aprobarea Strategiei de privatizare a Î.S. „Air Moldova”;

Crearea cadrului instituțional eficient și independent în domeniul reglementării siguranței zborurilor, inclusiv prin eliminarea conflictului de interes instituțional dintre Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor și Î.S. „Air Moldova”.

Energetică:

Diversificarea căilor și surselor de aprovizionare cu energie primară:

- în domeniul gazelor naturale: asigurarea creării stocurilor de gaze naturale de rezervă; dezvoltarea interconexiunilor alternative de transport cu țările vecine și consolidarea rolului Republicii Moldova de culoar de tranzit al gazelor naturale;

- în domeniul energiei electrice: stimularea investițiilor în dezvoltarea rețelei de transport al energiei electrice; restabilirea și modernizarea liniilor de interconexiune cu Ucraina; extinderea capacității de interconexiune cu România, conectarea la ENSTO-E¹;

---

¹ Rețeaua europeană a operatorilor de sistem și de transport a energiei electrice

Integrarea Republicii Moldova în piața energetică europeană, prin corelarea politicilor, armonizarea reglementărilor în domeniul energetic, aderarea la organizațiile specializate europene și atragerea investițiilor europene în sector;

Valorificarea tuturor oportunităților oferite de Tratatul Comunității Energetice, inclusiv prin transpunerea directivelor UE în domeniul energetic și atragerea investițiilor în sector;

Creșterea capacităților proprii de generare a energiei electrice prin stimularea investițiilor în modernizarea celor existente și în proiectele green-field;

Consolidarea capacității instituționale a autorității de reglementare în domeniul energetic; asigurarea transparenței și a bunei guvernări în sectorul energetic;

Asigurarea dezvoltării sistemului termoelectric prin restructurarea economică, instituțională și tehnică a acestuia, inclusiv reorganizarea prin fuziune a societăților pe acțiuni CET-1, CET-2 și Termocom;

Crearea unei platforme de generare a energiei electrice și termice prin asigurarea rețehnologizării și încălzirii centralizate eficiente, cu utilizarea tehnologiei de cogenerare;

Atragerea investițiilor în infrastructura energetică a țării prin crearea parteneriatelor dintre sectoarele public și privat;

Promovarea conservării energiei, în special prin elaborarea și susținerea financiară a programelor de reabilitare termică a edificiilor;

Asigurarea funcționalității Agenției pentru Eficiență Energetică și a Fondului pentru eficiență energetică în scopul implementării proiectelor de eficiență energetică și valorificare a surselor regenerabile de energie;

Reducerea intensității energetice și a consumului de energie în toate domeniile economiei naționale prin implementarea Programului național pentru eficiență energetică până în anul 2020 și a Planului național de acțiuni în domeniul eficienței energetice pentru anii 2013-2015.

Dezvoltarea sectorului construcțiilor:

Elaborarea și aprobarea Strategiei de dezvoltare a sectorului construcțiilor;

Facilitarea implementării inovațiilor și tehnologiilor noi în construcții, prin reformarea sistemului de reglementare tehnică a construcțiilor și implementarea standardelor de performanță în construcții;

Elaborarea și promovarea Codului urbanismului și construcțiilor;

Inventarierea tehnică și pașaportizarea blocurilor locative construite;

Promovarea și implementarea normelor și reglementărilor tehnice în construcții în scopul asigurării accesibilității pentru persoanele cu dizabilități;

Reformarea sistemului de acordare a permisiunilor în construcții, prin simplificarea acestuia și sporirea vizibilității activității instituțiilor din domeniu;

Perfecționarea sistemului de documente normative în construcții și implementarea corespunzătoare a prevederilor legale privind autorizarea lucrărilor de construcții.

g. Infrastructura calității, securitatea industrială și protecția consumatorilor

Obiective de guvernare:

1. Armonizarea integrală a reglementărilor specifice domeniilor economiei naționale cu cele europene și implementarea acestora la nivelul cerințelor din domeniile respective.

2. Consolidarea capacităților instituțiilor naționale responsabile de infrastructura calității: standardizare, acreditare, metrologie, supraveghere a pieței.

3. Îmbunătățirea activităților desfășurate în domeniul securității industriale în vederea asigurării protecției populației și mediului înconjurător de posibilele avarii la obiectele industriale periculoase.

4. Asigurarea unui nivel înalt de protecție a consumatorilor și consolidarea capacităților de supraveghere a pieței.

Acțiuni prioritare:

Stabilirea mecanismului de recunoaștere a rezultatelor de evaluare a conformității (certificatelor de conformitate, rapoartelor de încercări și marcajului de conformitate CE) emise de către organismele de evaluare a conformității din UE;

Implementarea cadrului legislativ, armonizat la prevederile legislației comunitare, referitor la înregistrarea, evaluarea conformității, permisiunea și limitarea substanțelor chimice;

Dezvoltarea cadrului național de planificare strategică în domeniul protecției consumatorilor prin transpunerea acquis-ului comunitar și a bunelor practici internaționale în domeniul protecției consumatorilor;

Consolidarea capacităților instituționale ale Agenției Naționale pentru Protecția Consumatorilor, a capacităților de exercitare a funcțiilor și atribuțiilor ce vizează apărarea drepturilor și siguranța consumatorilor;

Ajustarea infrastructurii de supraveghere a pieței la cerințele UE și instituirea mecanismului de coordonare a activității de supraveghere a pieței la nivel național;

Dezvoltarea sistemului național de laboratoare pentru testarea inofensivității și calității produselor plasate pe piață, în special a produselor alimentare.

h. Tehnologia informației și comunicații

Obiective de guvernare:

1. Promovarea sectorului TIC pentru dezvoltarea unei societăți informaționale avansate în Republica Moldova.

2. Promovarea soluțiilor TIC și implementarea acestora pentru o guvernare eficientă, elaborarea conținutului național digital, digitizarea conținutului național existent, implementarea serviciilor electronice.

3. Crearea condițiilor propice pentru dezvoltarea piețelor de comunicații electronice, poștale și a industriei TIC.

4. Dezvoltarea unei infrastructuri infocomunicaționale integrate și eficiente, orientate spre creșterea competitivității economiei naționale și asigurarea accesului tuturor cetățenilor la serviciile societății informaționale.

Acțiuni prioritare:

Impulsionarea dezvoltării societății informaționale, în mod prioritar a infrastructurii de comunicații și a serviciilor electronice;

Eficientizarea gestionării resurselor limitate ale spectrului de frecvențe radio și de numerotare, în vederea creării oportunităților investiționale și de dezvoltare a serviciilor infocomunicaționale;

Eficientizarea administrării infrastructurii asociate existente și crearea condițiilor de dezvoltare tehnologică a operatorilor de pe piața comunicațiilor electronice;

Sporirea gradului de securitate în domeniul comunicațiilor electronice, protecția datelor personale și a vieții private;

Implementarea și asigurarea mecanismelor de funcționare a Serviciului universal de acces la serviciile infocomunicaționale de bază;

Realizarea tranziției de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră cu acoperire națională;

Extinderea accesului la infrastructura de comunicații electronice în bandă largă, în special în mediul rural;

Creșterea gradului de dotare a gospodăriilor casnice și a instituțiilor de învățământ cu calculatoare;

Implementarea parteneriatului public-privat pentru e-transformare și atragerea investițiilor locale și străine în domeniul TIC;

Asigurarea liberei concurențe pe piața comunicațiilor electronice, poștale și a industriei TIC;

Reformarea S.A. „Moldtelecom”, asigurând accesul echitabil și transparent la infrastructură pentru toți actorii de pe piață;

Modernizarea sistemului educațional în domeniul TIC prin îmbunătățirea standardelor educaționale, crearea de parteneriate cu companii private, centre de excelență și laboratoare inovatoare;

Crearea parcurilor TIC și de inovație pentru atragerea de investiții și tehnologii, încurajarea lansării și dezvoltării de companii noi;

Promovarea unui cadru legal și instituțional favorabil pentru dezvoltarea și utilizarea platformelor de e-business, comerțului electronic, serviciilor de livrare a mărfurilor; integrarea în sistemele similare europene și globale;

Promovarea și realizarea programelor și inițiativelor de cercetare și inovare în domeniul TIC, integrarea Republicii Moldova în piața globală de TIC și aplicarea standardelor și reglementărilor internaționale în domeniul vizat;

Dezvoltarea și promovarea capacității de export a sectorului TIC.

III. EDIFICAREA STATULUI DE DREPT

JUSTIȚIA

a. Sistemul judecătoresc

Obiective de guvernare:

1. Asigurarea accesibilității și independenței sistemului judecătoresc.
2. Sporirea transparenței și a eficienței sistemului judecătoresc.
3. Ridicarea profesionalismului și a responsabilității persoanelor implicate în efectuarea justiției.

Acțiuni prioritare:

Sporirea interacțiunii sistemului judecătoresc cu publicul larg;

Crearea unui sistem de e-justiție pentru utilizarea eficientă și funcțională a sistemului informațional judecătoresc, în vederea excluderii factorului uman din procesul administrativ de gestionare a dosarelor;

Eficiențizarea răspunderii disciplinare a judecătorilor;

Modernizarea sistemului de recurs în cadrul procedurii penale prin determinarea motivelor legale pentru recurs și introducerea fazei de admisibilitate;

Uniformizarea practicii judiciare și respectarea principiului securității raporturilor juridice.

b. Justiția penală

Obiective de guvernare:

1. Reformarea prioritară și substanțială a instituției procuraturii prin consolidarea independenței, imparțialității, profesionalismului și transparenței.
2. Creșterea eficienței în investigarea infracțiunilor.
3. Modernizarea sistemelor de colectare a datelor statistice și a celui de evaluare a performanțelor profesionale la nivel individual și instituțional.
4. Consolidarea mecanismului de asigurare a drepturilor victimelor.

Acțiuni prioritare:

Revizuirea procedurii de numire și demitere a procurorului general și stabilirea unor criterii clare, transparente și obiective de selectare a candidaților pentru această funcție;

Stabilirea unor criterii și a unei proceduri clare, transparente, obiective și bazate pe merit pentru selectarea, numirea, transferul și promovarea procurorilor;

Fortificarea capacităților și asigurarea independenței Consiliului Superior al Procurorilor în vederea administrării eficiente a instituției procuraturii;

Definirea clară a competențelor organelor procuraturii;

Asigurarea specializării procurorilor pe cauze specifice și examinarea oportunității funcționării procuraturilor specializate;

Efficientizarea mecanismului de finanțare a organelor procuraturii;

Demilitarizarea procuraturii;

Instituirea unui mecanism prin care să se excludă posibilitatea ca procurorii ierarhic superiori să dea instrucțiuni ilegale procurorilor din subordine; asigurarea independenței interne a tuturor procurorilor;

Efficientizarea regulilor de răspundere a procurorilor, inclusiv de răspundere disciplinară, și excluderea imunității generale a acestora;

Îmbunătățirea capacităților profesionale ale persoanelor implicate în activitățile de investigare și urmărire penală;

Asigurarea înregistrării electronice și examinarea oportunității distribuirii electronice a sesizărilor cu privire la comiterea infracțiunilor;

Uniformizarea modalității de colectare și analiză a datelor statistice ce țin de justiția penală și asigurarea interoperaționalizării bazelor de date;

Modificarea indicatorilor de performanță a organelor implicate în înfăptuirea justiției penale și a colaboratorilor acestora în vederea asigurării respectării drepturilor omului;

Consolidarea mecanismului de asigurare a drepturilor victimelor infracțiunilor.

c. Accesul la justiție, inclusiv prin dezvoltarea instrumentelor IT în justiție

Obiective de guvernare:

1. Sporirea calității asistenței juridice garantate de stat.
2. Consolidarea capacităților instituționale și dezvoltarea profesională a reprezentanților profesiilor conexe sistemului de justiție (avocat, notar, mediator,

executor judecătoresc, expert judiciar, administrator al procedurii de insolvabilitate, traducător, expert etc.).

3. Executarea efectivă a hotărârilor judecătorești.
4. Ridicarea gradului de transparență și acces la informația cu caracter juridic.
5. Eficientizarea procesului de investigație prejudiciară prin utilizarea tehnologiilor informaționale.

Acțiuni prioritare:

Îmbunătățirea organizării și administrării sistemului asistenței juridice garantate de stat;

Introducerea standardelor de calitate pentru serviciile prestate de reprezentanții profesiilor conexe sistemului justiției;

Stabilirea clară și transparentă a tarifelor pentru serviciile prestate;

Stabilirea unor criterii clare și transparente de accesare în profesie bazate pe merit;

Implementarea standardelor etice în exercitarea profesiilor conexe sistemului justiției;

Fortificarea mecanismelor de răspundere civilă și disciplinară;

Stabilirea unui regim unitar fiscal, de asigurări sociale și medicale pentru reprezentanții profesiilor conexe sistemului justiției;

Îmbunătățirea mecanismului de recunoaștere și executare a hotărârilor emise de instanțele judecătorești străine;

Crearea sistemului informațional e-Probațiune;

Elaborarea sistemului e-Executor – Registrul unificat al procedurilor de executare;

Dezvoltarea și menținerea Programului integrat de gestionare a dosarelor și a sistemului de înregistrare audio a ședințelor de judecată;

Implementarea unui sistem de e-justiție pentru utilizarea eficientă și funcțională a sistemului informațional judecătoresc, în vederea excluderii factorului uman din procesul administrativ de gestionare a dosarelor;

Dezvoltarea portalului unic al instanțelor judecătorești și utilizarea unui singur motor de căutare;

Elaborarea sistemului informațional „Registrul de informații criminalistice și criminologice”.

d. Toleranță zero față de manifestările de corupție în sectorul justiției

Obiective de guvernare:

1. Lupta eficientă cu corupția din sectorul justiției.
2. Consolidarea mecanismelor de implementare a standardelor etice și de conduită anticorupție la nivelul tuturor instituțiilor din sectorul justiției.
3. Dezvoltarea unei culturi de intoleranță față de fenomenul corupției prin intermediul organelor de autoadministrare din cadrul sectorului justiției.

Acțiuni prioritare:

Majorarea substanțială a salariilor actorilor din sectorul justiției și simplificarea criteriilor de calculare a salariilor;

Revizuirea cadrului legislativ în vederea descurajării actelor de corupție și sancționării mai severe a infracțiunilor legate de corupție din sectorul justiției; sporirea eficacității constrângerii judiciare;

Reglementarea clară a comportamentului judecătorilor, procurorilor, ofițerilor de urmărire penală, avocaților și executorilor judecătorești în raport cu alte persoane, în scopul combaterii actelor de corupție; crearea unui mecanism de asigurare a comportamentului integru;

Prevenirea imixtiunii în activitatea de înfăptuire a justiției și prevenirea comportamentului corupțional al actorilor din sectorul justiției;

Fortificarea unităților responsabile de asigurare a securității interne;

Uniformizarea și detalierea standardelor etice pentru toți actorii din sectorul justiției și fortificarea mecanismelor de asigurare a respectării acestora;

Fortificarea sistemului avertizorilor de integritate (din interiorul și exteriorul sectorului);

Publicarea și mediatizarea hotărârilor judecătorești privind condamnarea actorilor din sectorul justiției pentru acte de corupție;

Reducerea nivelului de imunități pentru profesioniștii din sectorul justiției;

Introducerea obligației de a raporta actele de corupție, aplicabilă tuturor profesioniștilor din sectorul justiției;

Introducerea obligațiilor care să împiedice funcționarii publici să-și ascundă averea și/sau originea acestei averi, inclusiv obligația funcționarilor publici de a păstra documentele privind originea averii lor;

Punerea în aplicare a testelor de integritate pentru evaluarea profesioniștilor noi și a celor în exercițiu din sectorul justiției;

Modificarea sau, după caz, elaborarea de coduri de etică profesională pentru actorii din sectorul justiției.

e. Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului

Obiective de guvernare:

1. Consolidarea rolului Curții Constituționale.
2. Consolidarea mecanismului național de protecție a drepturilor omului.
3. Reformarea Centrului pentru Drepturile Omului și a instituției avocatului parlamentar.
4. Fortificarea sistemului justiției pentru copii.
5. Garantarea drepturilor persoanelor private de libertate, eradicarea torturii și a rețelilor tratamente.
6. Eficientizarea sistemului de probațiune și a sistemului penitenciar.

Acțiuni prioritare:

Eficientizarea activității Curții Constituționale prin revizuirea criteriilor de selectare a judecătorilor și a procedurilor de examinare a sesizărilor;

Revizuirea procedurii de selecție, a funcțiilor și atribuțiilor, precum și dezvoltarea abilităților personalului Centrului pentru Drepturile Omului și al instituției avocatului parlamentar;

Implementarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului;

Implementarea Legii cu privire la asigurarea egalității și a legislației secundare, inclusiv asigurarea funcționalității adecvate a Consiliului pentru prevenirea și combaterea discriminării;

Dezvoltarea serviciilor de reabilitare a victimelor infracțiunilor;

Crearea unor mecanisme disciplinare interne, independente, de examinare a plîngerilor privind actele de tortură și alte rele tratamente;

Specializarea actorilor din sectorul justiției care lucrează cu copiii;

Sporirea protecției copiilor victime sau martori ai infracțiunilor în cadrul proceselor penale;

Consolidarea sistemului de probațiune juvenilă;

Asigurarea respectării drepturilor copiilor aflați în detenție;

Eficientizarea sistemului de colectare și analiză a datelor privind copiii care intră în contact cu sistemul de justiție;

Eficientizarea modului de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere și a măsurilor preventive în sensul asigurării respectării dreptului la libertate și siguranța fizică;

Îmbunătățirea condițiilor în toate locurile privative de libertate, în conformitate cu standardele europene;

Crearea unui sistem standardizat și protejat împotriva manipulărilor, care să asigure evidența cazurilor de reținere, arest și detenție;

Consolidarea parteneriatelor dintre serviciul de probațiune și alte organizații publice sau private, membri ai societății civile, familii și comunități, pentru promovarea reabilitării și a incluziunii sociale a foștilor deținuți;

Asigurarea tuturor condițiilor necesare evaluării Republicii Moldova prin intermediul Mecanismului de Evaluare Periodică Universală a Drepturilor Omului, precum și implementarea recomandărilor finale.

ORDINE PUBLICĂ, SECURITATE ȘI APĂRARE

a. Asigurarea ordinii publice

Obiective de guvernare:

1. Continuarea implementării reformelor în cadrul Ministerului Afacerilor Interne.
2. Aplicarea principiului de toleranță zero pentru cazurile de tortură, tratament inuman și de abuz în serviciu în sistemul afacerilor interne.
3. Eliminarea corupției în sistemul afacerilor interne.
4. Aplicarea principiilor guvernării electronice în serviciile oferite de sistemul afacerilor interne.

Acțiuni prioritare:

Fortificarea serviciului de securitate internă și de combatere a corupției al Ministerului Afacerilor Interne în vederea intensificării eforturilor de prevenire și combatere a corupției, cazurilor de tortură, tratament degradant și abuz de serviciu în sistemul afacerilor interne;

Sporirea integrității angajaților sistemului afacerilor interne;

Combaterea eficientă a corupției și diminuarea regulatorie a situațiilor cu risc de corupție în sistemul afacerilor interne;

Revizuirea modului și a criteriilor de salarizare și majorarea graduală a salariilor angajaților din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și al subdiviziunilor subordonate;

Dezvoltarea sistemului „Cartoteca digitizată” și implementarea versiunii 2.0 a serviciului e-Cazier, pentru simplificarea metodei de achitare și primire a cazierului la domiciliu;

Transformarea Trupelor de Carabinieri într-un serviciu polițienesc profesionalizat, având sarcina de menținere și restabilire a ordinii publice;

Asigurarea cadrului normativ și operațional de interacțiune a organelor de resort în situații de criză de ordine publică și situații excepționale;

b. Combaterea criminalității

Obiective de guvernare:

1. Îmbunătățirea cadrului instituțional, organizatoric și funcțional al instituțiilor de menținere a ordinii publice și de prevenire și combatere a criminalității, inclusiv a celei informatice.

2. Modernizarea metodelor și a echipamentului utilizate pentru menținerea ordinii publice și combaterea criminalității.

3. Diminuarea timpului de reacție la chemarea de urgență a poliției, intensificarea patrulării și prezenței polițienești pe tot teritoriul țării.

4. Modificarea metodelor de evaluare, promovare și instruire a poliției, în conformitate cu bunele practici europene în domeniu.

Acțiuni prioritare:

Introducerea de noi metode transparente și obiective de evaluare a personalului în cadrul poliției;

Amplificarea prezenței poliției cu scopul descurajării crimelor și comportamentului antisocial;

Fortificarea sectoarelor de poliție cu echipe de intervenție la nivel de Inspectorat de poliție teritorial și asigurarea patrulării traseelor naționale de către echipele Inspectoratului Național de Patrulare;

Dotarea, instruirea și consolidarea Inspectoratului Național de Investigații și a Inspectoratului Național de Patrulare;

Crearea rețelei de monitorizare video centralizată pentru automatizarea aplicării amenzilor;

Descentralizarea mecanismelor decizionale și asigurarea unui management consultativ, bazat pe comunicarea internă și cunoașterea personalului;

Consolidarea prin instruire și dotare a Centrului pentru combaterea crimelor informatice din cadrul Inspectoratului Național de Investigații.

c. Asigurarea securității frontierei de stat

Obiective de guvernare:

1. Aplicarea principiilor managementului integrat al frontierei de stat.

2. Intensificarea cooperării cu serviciile specializate ale UE, Ucrainei și României pentru o mai bună securitate la frontieră.

3. Combaterea migrației ilegale, traficului de ființe umane și altor fenomene ale criminalității transfrontaliere.

Acțiuni prioritare:

Implementarea managementului integrat al frontierei în conformitate cu cele mai bune practice ale Uniunii Europene;

Dezvoltarea infrastructurii frontierei de stat;

Sporirea comodității punctelor de trecere a frontierei de stat și reducerea timpului de control al documentelor;

Achiziționarea și asigurarea funcționalității camerelor termice, a sistemelor de monitorizare și înregistrare video a încălcărilor la frontiera de stat;

Implementarea principiilor de Smart Borders (Frontiere inteligente) și e-Frontiera în conformitate cu experiențele țărilor membre ale Uniunii Europene;

Implementarea noii structuri a Poliției de Frontieră;

Elaborarea și utilizarea noii uniforme și simbolici ale Poliției de Frontieră.

d. Securitate națională și apărare**Obiective de guvernare**

1. Reformarea sectorului de securitate în conformitate cu standardele internaționale.
2. Contracararea eficientă a riscurilor de bază privind securitatea națională, precum și asigurarea securității împotriva riscurilor regionale și globale.

Acțiuni prioritare:

Excluderea conflictului de interese, a dublărilor de competență și funcționalitate între instituțiile de ordine publică, securitate și apărare;

Menținerea pe agenda dialogului cu partenerii străini a provocărilor legate de manifestările separatiste și teroriste, proliferarea armelor și drogurilor, migrația ilegală, insecuritatea energetică etc.;

Perfecționarea analizei și planificării în domeniul securității naționale;

Finalizarea analizei strategice a sectorului de securitate și apărare a țării;

Implementarea instrumentelor de exercitare a controlului civil și democratic asupra sectorului de securitate națională;

Contribuirea activă la Politica Europeană de Securitate și Apărare (PESA) a UE și la operațiunile internaționale de stabilizare și de menținere a păcii;

Profesionalizarea graduală a Armatei Naționale;

Perfecționarea sistemului actual de mobilizare;

Asigurarea controlului spațiului aerian național prin dezvoltarea capabilităților naționale și prin cooperarea cu partenerii străini;

Dezvoltarea în cadrul Armatei Naționale a capacităților de colectare și analiză a informației în scopul apărării naționale.

LIBERALIZAREA SPAȚIULUI MEDIATIC ȘI GARANTAREA LIBERTĂȚII DE EXPRIMARE**Obiective de guvernare:**

1. Modernizarea activității Instituției publice naționale a audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”.
2. Asigurarea libertății presei, a pluralismului în mass-media și crearea condițiilor optime pentru activitatea instituțiilor de presă.
3. Stimularea investițiilor în piața media autohtonă.

4. Garantarea accesului la informația de interes public.

Acțiuni prioritare:

Armonizarea cadrului juridic al Republicii Moldova ce reglementează activitatea mass-mediei cu normele și standardele europene;

Accelerarea reformelor în Instituția publică națională a audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova” prin asigurarea unei finanțări suficiente;

Garantarea transparenței procesului de acordare și retragere a frecvențelor de emisie și evaluarea modului de utilizare în conformitate cu destinația a licențelor terestre;

Crearea condițiilor stimulatorii pentru producerea conținutului audiovizual autohton în limba de stat;

Asigurarea transparenței finanțării și proprietății mass-mediei;

Scutirea presei on-line de plata TVA din sumele provenite din activitatea acesteia, indiferent de cifra de afaceri;

Promovarea noilor versiuni ale Legii publicității și Legii presei;

Stimularea investițiilor străine directe în mass-media autohtonă, precum și în domeniile conexe: industria poligrafică și distribuția;

Implementarea televiziunii digitale și crearea oportunităților de informare din mai multe surse TV și radio la nivel internațional (pentru diasporă), național, regional și local;

Facilitarea mecanismelor de transmitere către reprezentanții diasporei a produsului mediatic din Republica Moldova, în scopul menținerii legăturii cu țara și sporirii gradului de informare despre evenimentele din țară.

CONSOLIDAREA SOCIETĂȚII CIVILE

Obiective de guvernare:

1. Asigurarea cooperării cu societatea civilă ca mediator al intereselor cetățenilor și partener al autorităților publice în procesul decizional.

2. Consolidarea cadrului instituțional pentru colaborarea eficientă dintre autoritățile publice și societatea civilă.

3. Asigurarea durabilității financiare a organizațiilor neguvernamentale.

Acțiuni prioritare:

Ajustarea cadrului legal ce reglementează activitatea organizațiilor necomerciale la normele internaționale;

Elaborarea cadrului legal și instituirea, la nivelul Guvernului, a structurii responsabile de cooperarea cu societatea civilă;

Crearea, la nivel național și local, a mecanismelor novatoare de promovare a participării organizațiilor societății civile la procesul decizional;

Crearea, la nivel local, a mecanismelor care să permită accesibilitatea informației privind proiectele de decizii, sintezele recomandărilor și participarea organizațiilor societății civile la procesul decizional;

Promovarea și încurajarea participării persoanelor cu dizabilități la procesul decizional;

Reformarea mecanismului de înregistrare și reînregistrare a organizațiilor necomerciale pentru asigurarea respectării libertății de asociere;

Reformarea cadrului legal cu privire la filantropie și sponsorizare în vederea asigurării durabilității organizațiilor neguvernamentale și creșterii nivelului lor de independență;

Dezvoltarea cadrului legal necesar „comenzilor sociale” pentru ONG-uri în vederea realizării unor servicii și activități de interes comunitar;

Susținerea și consolidarea societății civile din diasporă în scopul asigurării legăturii diasporei cu țara, participării la procesul decizional și susținerii eforturilor de dezvoltare a Republicii Moldova;

Dezvoltarea conceptului asociațiilor profesionale, inclusiv în diasporă, pentru promovarea intereselor diferitor grupuri sociale prin implicarea acestora în elaborarea și monitorizarea politicilor publice, cooperarea cu autoritățile publice de resort.

IV. EDUCAȚIE ȘI CERCETARE

a. Învățământul general

Obiective de guvernare:

1. Sporirea accesului la educația de calitate pentru copiii de vîrstă preșcolară și școlară.
2. Eficientizarea procesului educațional prin punerea în aplicare a educației centrate pe copil și a principiului asigurării relevanței pentru creștere și dezvoltare personală, socială și profesională.
3. Promovarea educației incluzive pentru antrenarea tuturor copiilor cu cerințe educaționale speciale în activități cu caracter instructiv-educativ.
4. Modernizarea sistemului de evaluare a calității în învățământul general.

Acțiuni prioritare:

Diversificarea formulelor de organizare a instituțiilor din sfera învățământului general;

Îmbunătățirea infrastructurii instituțiilor de învățământ;

Continuarea reformei de dezinstituționalizare și crearea condițiilor pentru asigurarea incluziunii educaționale;

Elaborarea unui cadru normativ privind organizarea și asigurarea securității transportării elevilor din învățământul general rural;

Elaborarea și implementarea unui Program național de combatere a abandonului școlar;

Reconceptualizarea învățământului liceal;

Extinderea accesului și integrarea eficientă a tehnologiilor informaționale și de comunicații (TIC) în procesul educațional;

Promovarea predării limbii engleze la toate treptele sistemului de învățământ;

Promovarea educației în limba maternă pentru reprezentanții minorităților naționale și ai diasporei, inclusiv pentru migranții de generația a doua;

Elaborarea și promovarea Programului național pentru îmbunătățirea calității învățării limbii române de către elevii alolingvi;

Diversificarea educației extracurriculare pentru valorificarea potențialului fiecărui copil;

Adoptarea Standardelor de calitate pentru instituțiile de învățământ general din perspectiva școlii prietenoase copilului;

Instituirea Agenției de dezvoltare curriculară și evaluare în învățământul general;

Asigurarea continuității curriculare la toate treptele de învățământ general și a relevanței pentru dezvoltare personală, socială și profesională;

Modernizarea sistemului național de evaluare la treptele de învățământ primar, gimnazial și liceal;

Instituirea inspecției școlare – instituție independentă de evaluare și asigurare a calității în învățământul general.

b. Învățământul vocațional/tehnic

Obiective de guvernare:

1. Asigurarea formării profesionale în învățământul vocațional/tehnic bazate pe competențe și racordarea acestora la cerințele pieței muncii.

2. Dezvoltarea instrumentelor de asigurare a calității în învățământul vocațional/tehnic.

3. Sporirea atractivității învățământului vocațional/tehnic prin modernizarea programelor și rețelei de instituții.

4. Promovarea parteneriatului dintre instituțiile de învățământ vocațional/tehnic și mediul de afaceri pentru sporirea relevanței studiilor și a nivelului de ocupare a absolvenților.

Acțiuni prioritare:

Promovarea Strategiei privind educația vocațională pentru 2013-2020, în special prin sporirea autonomiei decizionale a școlilor profesionale și a colegiilor, crearea mecanismelor viabile de colaborare cu agenții economici și raționalizarea cheltuielilor pentru educația vocațională;

Cartografierea și reconfigurarea rețelei instituțiilor de învățământ vocațional/tehnic;

Corelarea pregătirii specialiștilor în cadrul învățământului vocațional/tehnic cu cerințele pieței muncii prin specializarea instituțiilor în domeniile solicitate;

Reconceptualizarea învățământului mediu de specialitate pedagogic;

Dezvoltarea mecanismelor pentru asigurarea parteneriatului dintre sistemul educațional și agenții economici;

Consolidarea comitetelor sectoriale existente și crearea a două comitete sectoriale noi pentru domeniile economiei naționale de importanță strategică;

Inițierea procesului de elaborare a Cadrului Național al Calificărilor pentru nivelurile învățământului vocațional/tehnic;

Elaborarea a 8 standarde ocupaționale pentru învățământul vocațional/tehnic;

Perfecționarea sistemului de formare, recrutare și motivare a cadrelor didactice și a maiștrilor-instrucitori pentru învățământul vocațional/tehnic;

Promovarea în instituțiile de învățământ vocațional/tehnic a cursurilor de antreprenoriat, a tehnologiei informației și a limbilor străine;

Dezvoltarea cadrului normativ cu privire la recunoașterea învățării formale, nonformale și informale în învățământul vocațional/tehnic.

c. Învățământul superior și cercetarea

Obiective de guvernare:

1. Armonizarea sistemului de asigurare a calității în învățământ și cercetare cu cerințele sistemului paneuropean.
2. Asigurarea calității procesului didactic și de cercetare în învățământul superior prin dezvoltarea/implementarea principiilor autonomiei universitare, inclusiv prin instituționalizarea autonomiei financiare a instituțiilor de învățământ superior.
3. Sporirea calității procesului de cercetare și inovare prin asigurarea sinergiei/integrării învățământului superior cu cercetarea și a unei concurențe eficiente.
4. Promovarea învățării pe tot parcursul vieții.

Acțiuni prioritare:

- Implementarea principiilor autonomiei universitare;
- Crearea/implementarea sistemului de asigurare a calității în învățământul superior prin instituirea unei agenții de asigurare a calității în conformitate cu standardele europene stabilite de ENQA;
- Susținerea și stimularea participării Republicii Moldova la programele de mobilitate;
- Asigurarea calității sistemului de învățământ superior prin racordarea la cerințele pieței forței de muncă și integrarea cu sfera de cercetare;
- Dezvoltarea Cadrului Național al Calificărilor convergent Cadrului European al Calificărilor (EQF), ca o premisă de recunoaștere a diplomelor și calificărilor obținute în Republica Moldova;
- Promovarea instruirii la distanță în învățământul superior;
- Consolidarea procesului de participare a studenților la luarea deciziilor la nivel de facultate/universitate, precum și la nivel național;
- Dezvoltarea capacităților de cercetare ale instituțiilor de învățământ superior;
- Perfecționarea mecanismului și facilitarea recunoașterii diplomelor și calificărilor educaționale naționale și a celor obținute peste hotare, în scopul asigurării unei mai bune mobilități academice și profesionale, integrării și reintegrării reprezentanților diasporei;
- Diversificarea și asigurarea calității serviciilor de formare continuă a cadrelor didactice;
- Elaborarea Strategiei naționale pentru promovarea învățării pe tot parcursul vieții.

d. Adoptarea Codului Educației – documentul definitoriu al sistemului educațional din Republica Moldova.

V. SĂNĂTATEA POPULAȚIEI

Obiective de guvernare:

1. Asigurarea și garantarea accesului cetățenilor la servicii de sănătate publică, medicale și farmaceutice de calitate.
2. Sporirea calității serviciilor medicale acordate populației, prin fortificarea potențialului uman, tehnico-material, dotarea cu dispozitive medicale, de laborator,

medicamente, tehnologii performante a instituțiilor medicale și de supraveghere de stat a sănătății publice.

3. Sporirea performanței prestatorilor de servicii medicale prin aplicarea standardelor minime de calitate.

4. Dezvoltarea asistenței medicale din mediul rural.

Acțiuni prioritare:

Sănătatea publică:

Asigurarea implementării Programului național de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA/ITS/TB și a Programului național de imunizări;

Aprobarea legislației în domeniul controlului tutunului în conformitate cu prevederile Convenției-cadru a Organizației Mondiale a Sănătății privind controlul tutunului;

Fortificarea sistemului de prevenire și control al maladiilor transmisibile;

Realizarea Programului național privind securizarea transfuzională și autoasigurarea cu preparate sangvine;

Promovarea sănătății prin consolidarea eforturilor comunității orientate spre implementarea unui mod de viață sănătos, inclusiv pentru diasporă;

Fortificarea Serviciului de Stat de Supraveghere a Sănătății Publice;

Implicarea sectorului neguvernamental, ca un partener de valoare, în asigurarea cu servicii de suport, îngrijire și tratament a grupurilor vulnerabile;

Promovarea transparenței și responsabilității, monitorizarea și evaluarea performanței sistemului de sănătate, coordonarea cu autoritățile publice locale, societatea civilă, sectorul privat etc. în procesul luării deciziilor despre sănătate la toate nivelurile de conducere a sistemului de sănătate;

Licențierea activităților, certificarea specialiștilor și acreditarea instituțiilor medicale prin metode universale de asigurare a diversificării și calității serviciilor medicale prestate populației;

Asigurarea recunoașterii titlurilor educației medicale în condițiile prezenței unei diaspore numeroase;

Crearea unui centru de apel pentru a spori accesul populației la informația valoroasă despre sistemul de sănătate, servicii și alte aspecte ce țin de sănătatea individuală.

Modernizarea asistenței medicale:

Promovarea autonomiei instituționale în cadrul asistenței medicale primare, inclusiv prin contractarea directă de către Compania Națională de Asigurări în Medicină a oficiilor medicilor de familie;

Stabilirea anuală a pachetelor de servicii medicale acoperite de Compania Națională de Asigurări în Medicină și creșterea continuă a alocărilor pentru medicamente compensate;

Sporirea rolului autorităților administrației publice locale în definitivarea procesului de descentralizare prin implementarea mecanismelor de contribuție financiară la nivel local pentru modernizarea instituțiilor medicale teritoriale;

Crearea sistemului de asigurare și control al calității serviciilor medicale;

Dezvoltarea serviciilor de alternativă, de îngrijiri comunitare la domiciliu și a celor paliative;

Dezvoltarea serviciului de reabilitare și recuperare;

Promovarea proiectelor de parteneriat public-privat în sistemul de sănătate;

Ajustarea conceptului asigurărilor medicale la condițiile prezenței masive a diasporei din Republica Moldova peste hotarele țării.

Dezvoltarea resurselor sistemului de sănătate:

Modernizarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor medico-sanitare prin reabilitarea centrelor de sănătate; dotarea instituțiilor medicale cu echipament performant; procurarea unităților de transport specializate; fortificarea laboratoarelor bacteriologice;

Externalizarea serviciilor nonmedicale;

Diminuarea diferențelor dintre zonele rurale și urbane prin direcționarea investițiilor spre mediul rural;

Informatizarea sistemului de sănătate publică (Sistemul Informațional Medical Integrat);

Îmbunătățirea politicilor de formare, motivare și plasare în câmpul muncii a cadrelor medicale, inclusiv din domeniul sănătății publice și asistenței farmaceutice.

Fortificarea domeniului asistenței farmaceutice și sporirea accesului cetățenilor la medicamente de calitate:

Reglementarea pieței produselor farmaceutice și promovarea transparenței în formarea prețurilor la medicamente și la achiziționarea acestora din sursele publice;

Fortificarea sistemului de control al calității medicamentelor, crearea laboratoarelor moderne de analiză și control omologate de către UE;

Crearea unui sistem de evidență cantitativ-valoric al medicamentelor la nivel național;

Includerea medicamentelor vitale în lista medicamentelor compensate;

Asigurarea accesului populației la medicamente eficiente, inofensive, de bună calitate și accesibile ca preț (cost-eficiente);

Trecerea treptată a surselor bugetare de la programe naționale la fondul de asigurări obligatorii în medicină pentru a majora numărul și accesibilitatea medicamentelor pentru populație.

VI. POLITICI SOCIALE

a. Asistență socială

Obiective de guvernare:

1. Creșterea calității vieții familiilor, reducerea inegalității și inechității în societate.
2. Direcționarea programelor de asistență socială spre susținerea persoanelor cu venituri mici.
3. Asigurarea accesului populației la servicii sociale de calitate.
4. Asigurarea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități și a grupurilor marginalizate.

Acțiuni prioritare:

Elaborarea standardelor de prestare a serviciilor și a unui nou model de activitate pentru subdiviziunile de asistență socială la nivel local;

Perfecționarea continuă a metodologiei pentru calcularea veniturilor la acordarea ajutorului social;

Eficientizarea prestațiilor sociale pentru copii și persoanele cu dizabilități;

Implementarea mecanismului de asigurare cu spațiu locativ, cu drept de folosință temporară, a absolvenților instituțiilor rezidențiale de învățământ și a familiilor cu copii aflate în situație deosebit de dificilă;

Prevenirea instituționalizării, eficientizarea procesului de dezinstituționalizare, dezvoltarea serviciilor sociale de tip familial;

Acordarea sprijinului necesar familiilor cu copii în scopul prevenirii separării copiilor de familie și asigurarea reintegrării copiilor aflați în îngrijire rezidențială în familiile lor;

Implementarea programelor de informare, conștientizare și a serviciilor de consiliere a copiilor rămași în țară ca urmare a migrației părinților, a părinților migranți, a persoanelor în grija cărora ei rămân, dar și a bătrânilor rămași fără grijă;

Dezvoltarea mecanismelor pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva copiilor;

Promovarea și sprijinul implicării calitative a ambilor părinți în creșterea și educația copiilor;

Dezvoltarea serviciilor accesibile de îngrijire a copiilor cu sprijinul statului și prin mecanismele de încurajare a sectorului privat;

Implementarea sistemului național de acreditare a prestatorilor de servicii sociale;

Consolidarea rețelei de asistenți sociali prin implementarea unui mecanism eficient de instruire și evaluare profesională;

Implementarea la nivel național a modelului de ghișeu unic de informare în prestarea serviciilor sociale;

Crearea și dezvoltarea, conform necesităților identificate, a serviciilor sociale destinate persoanelor cu dizabilități, persoanelor în etate, copiilor și familiilor cu copii, victimelor violenței etc.;

Reformarea sistemului de acordare a gradelor de invaliditate în baza evaluării vitalității și capacității de muncă a solicitanților;

Trecerea treptată și consecventă de la modelul medical la incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități;

Dezvoltarea unui parteneriat durabil cu societatea civilă prin atragerea organizațiilor societății civile în prestarea serviciilor sociale (contract social, procurare de servicii, antreprenariat social);

Facilitarea accesului persoanelor cu dizabilități și altor grupuri vulnerabile la serviciile de orientare, de formare și de reabilitare profesională și la alte servicii oferite de Agenția Națională a Ocupării Forței de Muncă.

b. Asigurări sociale

Obiective de guvernare:

1. Sporirea nivelului de protecție socială a persoanelor asigurate.
2. Asigurarea durabilității financiare a sistemului public de asigurări sociale.
3. Eliminarea inechităților în sistemul public de asigurări sociale și privilegiilor nejustificate pentru anumite categorii de pensionari.
4. Crearea condițiilor pentru dezvoltarea sistemelor de pensii suplimentare.

Acțiuni prioritare:

Unificarea modalității de calculare a cuantumului pensiei asigurate pentru toate categoriile de contribuabili (inclusiv funcționari publici, membri ai Guvernului, deputați în Parlament, procurori și judecători, colaboratori vamali și aleși locali);

Efficientizarea formulei de indexare a venitului asigurat obținut după 1 ianuarie 1999;

Implementarea modului nou de stabilire și plată a indemnizației pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obișnuite și accidente nelegate de muncă;

Evidența stabilirii și achitării indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă prin implementarea certificatelor de concediu medical electronice;

Analiza opțiunilor de aplicare a sistemului public de asigurări sociale pentru militari, persoanele din corpul de comandă și trupele organelor afacerilor interne;

Elaborarea metodologiei de stabilire a tarifelor de asigurări sociale de stat obligatorii diferențiat în funcție de gradul de pericol de accidentare și îmbolnăvire profesională;

Analiza opțiunilor privind implementarea sistemului cumulativ de pensii;

Asigurarea condițiilor necesare pentru crearea unui sistem de pensii suplimentare (privat, profesional, pentru persoanele care activează în condiții nocive de muncă, care să fie asigurate cu pensii anticipate, finanțate din acest sistem, sau asigurarea posibilităților de majorare).

c. Munca, ocuparea forței de muncă și migrația de muncă**Obiective de guvernare:**

1. Perfecționarea cadrului normativ în domeniul muncii pentru asigurarea unui echilibru între drepturile și interesele angajatorilor și ale salariaților.

2. Asigurarea condițiilor decente de muncă pentru toți, indiferent de etnie, religie, sex, vîrstă.

3. Consolidarea sistemului național de management al migrației, asigurarea condițiilor pentru migrația legală și îmbunătățirea statutului social al lucrătorilor migranți.

4. Dezvoltarea parteneriatului social la nivel național, de ramură și teritorial.

Acțiuni prioritare:

Revizuirea Codului Muncii în privința balansării relației dintre angajat și angajator;

Transpunerea în legislația națională a directivelor UE în domeniul raporturilor de muncă, securității și sănătății în muncă;

Sporirea protecției sociale a salariaților cu retribuție mică din ramurile sectorului bugetar prin majorarea graduală a salariilor de bază și perfecționarea Rețelei tarifare unice;

Implementarea unui sistem unic de salarizare a militarilor, efectivului de trupă și corpului de comandă angajați în serviciul organelor apărării naționale, securității statului și ordinii publice, bazat pe salarii lunare;

Stabilirea noului cuantum al salariului minim pe țară;

Consolidarea capacităților Inspecției Muncii în depistarea cazurilor de ocupare informală și achitarea salariilor „în plic” prin crearea sistemului de „profiluri economice” ale companiilor;

Diminuarea fenomenului de „ocupare informală”;

Implementarea programelor de formare profesională și dezvoltare a competențelor antreprenoriale pe piața muncii pentru diferite categorii de populație;

Folosirea mecanismelor publice de garantare a ocupării temporare a forței de muncă privind efectuarea unor lucrări publice de urgență și aplicarea altor scheme de creare a locurilor de muncă;

Negocierea și încheierea acordurilor bilaterale în domeniul securității sociale cu principalele state de destinație privind migrația forței de muncă din Republica Moldova;

Realizarea inițiativelor comune cu statele de destinație, preconizate pentru facilitarea reîntoarcerii lucrătorilor migranți și reintegrării lor pe piața muncii din Republica Moldova, inclusiv în cadrul Parteneriatului de Mobilitate Republica Moldova – Uniunea Europeană;

Promovarea unui program comprehensiv de reintegrare a lucrătorilor migranți întorși de peste hotare, care ar include consilierea și susținerea în recunoașterea calificărilor obținute, redobândirea calificărilor, inițierea propriilor afaceri etc.;

Realizarea consultărilor tripartite între partenerii sociali în problemele ce țin de domeniul muncii și în problemele social-economice de interes național, de ramură și teritorial;

Promovarea parteneriatului social la toate nivelurile.

d. Politici de gen

Obiective de guvernare:

1. Încurajarea sporirii cotei de participare a femeilor la luarea deciziilor și în structurile de reprezentare politică și publică.
2. Asigurarea egalității șanselor în domeniul social-economic.

Acțiuni prioritare:

Promovarea în continuare a politicilor de eliminare a condițiilor discriminatorii față de femei pe piața muncii, în viața social-economică, culturală și politică;

Dezvoltarea cadrului juridic în vederea soluționării problemelor privind concilierea vieții profesionale și familiale;

Îmbunătățirea cadrului legislativ în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie în conformitate cu standardele europene în domeniul vizat;

Intensificarea cooperării internaționale, precum și a acțiunilor instituțiilor naționale, în vederea eradicării traficului de ființe umane, marea majoritate a victimelor fiind femei;

Dezvoltarea continuă a serviciilor de protecție și asistență a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane;

Asigurarea accesului la servicii de asistență și reabilitare a victimelor violenței în familie prin susținerea dezvoltării serviciilor specializate pentru victimele violenței în familie și a centrelor/serviciilor de asistență destinate agresorilor;

Promovarea educației nonviolente și consolidarea capacităților sistemului școlar pentru identificarea și soluționarea, precum și prevenirea timpurie a cazurilor de violență în familie;

Extinderea și fortificarea Sistemului național de referire pentru asistența și protecția victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane;

Asigurarea creșterii ponderii femeilor în Guvern, Parlament, Adunarea Populară a Unității teritoriale autonome Găgăuzia, consiliile raionale, municipale și locale, organele colegiale de conducere;

Asigurarea șanselor egale pentru femei și bărbați în viața politică, inclusiv prin reprezentarea mai bună a femeilor în organele de conducere ale partidelor politice.

e. Politici demografice

Obiectiv de guvernare:

Promovarea politicilor proactive în vederea diminuării declinului demografic și crearea condițiilor pentru creșterea cantitativă și calitativă a populației.

Acțiuni prioritare:

Integrarea în strategiile de dezvoltare a obiectivelor de adaptare la schimbările în structura populației și de ameliorare a indicatorilor calitativi ai capitalului uman pentru o productivitate mai bună;

Elaborarea și aprobarea Strategiei pentru protecția familiei și copilului;

Promovarea multilaterală a politicilor familiale și a solidarității între generații;

Dezvoltarea sistemului public și privat de acordare a serviciilor de consiliere familială.

VII. ADMINISTRAȚIE RESPONSABILĂ ȘI EFICIENTĂ

a. Reforma administrației publice

Obiective de guvernare:

1. Asigurarea unui proces decizional transparent, eficient și participativ.
2. Acordarea serviciilor publice calitative populației.
3. Dezvoltarea unui serviciu public meritocratic, format din funcționari publici recrutați, evaluați și promovați în baza calităților profesionale și performanței în îndeplinirea sarcinilor de serviciu.
4. Asigurarea unui proces continuu de instruire a funcționarilor publici.
5. Implementarea guvernării electronice.

Acțiuni prioritare:

Consolidarea procesului decizional:

Consolidarea platformelor de dialog și consultare a societății civile în procesul decizional, inclusiv de peste hotare;

Asigurarea accesului cetățenilor la informații publice, reducerea birocrăției și a cheltuielilor administrative prin aplicarea instrumentelor de guvernare electronică, inclusiv prin dezvoltarea și îmbunătățirea paginilor Internet ale autorităților administrative centrale și locale și informatizarea serviciilor publice;

Implementarea sistemului de circulație electronică a documentelor și actelor normative, precum și îmbunătățirea procesului de gestionare a petițiilor;

Consolidarea capacităților funcționarilor publici în domeniul formulării și implementării politicilor publice, inclusiv prin implementarea mecanismului de analiză ex-ante și ex-post a impactului politicilor publice;

Fortificarea relației dintre prioritățile de politici publice și cadrul bugetar pe termen mediu;

Elaborarea Strategiei de reformă a administrației publice;

Instituirea în cadrul Cancelariei de Stat a Corpului de Control al Primului Ministru pentru asigurarea implementării în timp util și conform unor standarde înalte de eficiență a responsabilităților puse în sarcina autorităților administrației publice centrale.

Modernizarea serviciilor publice:

Eliminarea continuă a serviciilor publice ineficiente și depășite de timp;

Modernizarea tehnologică și profesionalizarea administrației publice prin implementarea guvernului electronic, serviciilor on-line și în regim mobil pentru cetățeni și business;

Elaborarea și adoptarea unor sisteme informaționale bazate pe platforme web pentru monitorizarea în timp real de către beneficiari a statutului cererilor depuse pentru eliberarea licențelor, autorizațiilor, certificatelor, permiselor de construcție și a altor documente cu caracter permisiv;

Introducerea standardelor minime de calitate pentru serviciile publice, precum și a instrumentelor de depunere a reclamațiilor cu privire la serviciile publice prestate substandard;

Dezvoltarea unei metodologii universale, transparente și echitabile de stabilire a tarifelor la serviciile publice;

Crearea unui model de Cartă a cetățeanului, care va conține standardele de calitate pentru serviciile publice acordate de autorități cetățenilor și normele de conduită pentru funcționarii publici responsabili de prestarea serviciilor respective;

Prestarea unor servicii publice accesibile on-line și în regim mobil pentru toți cetățenii, inclusiv pentru persoanele de vîrsta a treia și celor cu dizabilități;

Lansarea Portalului Guvern către Cetățeni, Guvern către Business și Guvern către Guvern.

Reformarea serviciului public:

Optimizarea managementului funcției publice;

Elaborarea Programului de dezvoltare profesională a personalului din serviciul public;

Introducerea funcției de secretar de stat în ministere;

Elaborarea și pilotarea Programului de instruire managerială a conducătorilor (secretarilor de stat);

Promovarea principiului mobilității în administrația publică pentru a stimula competiția și inovația, inclusiv prin aplicarea practicii de detașare;

Promovarea sistemelor de management al performanței în domeniul resurselor umane din administrația publică prin implementarea standardelor ocupaționale;

Oferirea oportunităților de studii și stagii pe termen scurt, mediu și lung în instituții de învățămînt de înalt prestigiu de peste hotare, menite să răspundă direct necesităților de perfecționare a funcționarilor publici într-un domeniu sau altul;

Reformarea Academiei de Administrație Publică și racordarea statutului acesteia la celelalte instituții de învățămînt superior;

Liberalizarea serviciilor de perfecționare a funcționarilor publici prin oferirea accesului sectorului de afaceri și a celui neguvernamental la prestarea acestor servicii.

b. e-Guvernarea în serviciul cetățenilor

Obiective de guvernare:

1. Dezvoltarea platformei naționale de e-Guvernare și a sistemului electronic național.

2. Optimizarea infrastructurii informaționale a sectorului public cu asigurarea securității informaționale a e-Guvernării, eficientizarea comunicării și coordonării între agențiile guvernamentale la nivel central, raional și local.

Acțiuni prioritare:

Implementarea serviciilor electronice în educație, sănătate, protecție socială, agricultură, precum și a altor servicii electronice obligatorii în Uniunea Europeană;

Dezvoltarea cadrului necesar privind asigurarea introducerii în viitor a votului electronic și susținerea formelor de democrație participativă prin sisteme electronice, inclusiv pentru a asigura implicarea diasporei;

Elaborarea și implementarea cadrului legal privind e-guvernarea în baza celor mai bune practici internaționale și practici din Uniunea Europeană;

Implementarea principiilor și standardelor de interoperabilitate a serviciilor publice în conformitate cu bunele practici internaționale;

Implementarea Legii privind accesul la informație și transparența procesului decizional prin plasarea on-line a datelor guvernamentale cu caracter public în format ce ar permite refolosirea lor de către alte sisteme electronice, adoptarea obligatorie a Inițiativei „Accesul la datele guvernamentale cu caracter public” pentru toate autoritățile publice din Republica Moldova;

Localizarea Agendei Digitale Europa 2020 și a Planului de acțiuni al Uniunii Europene privind e-Guvernarea 2011-2015 în Republica Moldova.

c. Coordonarea asistenței externe

Obiective de guvernare:

1. Fortificarea sistemului instituțional și regulatoriu în vederea creșterii capacității de absorbție a asistenței externe.

2. Sporirea eficienței, eficacității, impactului și sustenabilității asistenței externe.

3. Asigurarea vizibilității și transparenței a asistenței externe.

Acțiuni prioritare:

Asigurarea funcționării Comitetului interministerial pentru planificare strategică, animarea consiliilor sectoriale în domeniul coordonării asistenței externe, precum și asigurarea funcționării Consiliului comun de parteneriat, în calitatea sa de forum de dialog la nivel înalt în domeniul coordonării;

Definitivarea priorităților de asistență externă în conformitate cu principalele documente naționale de dezvoltare și propunerile parvenite în urma stabilirii unui larg proces consultativ și dialog între autoritățile publice, partenerii de dezvoltare, sectorul privat și societatea civilă;

Asigurarea diversificării și intensificării cooperării tehnice și financiare cu partenerii externi de dezvoltare;

Promovarea transparenței și îndeplinirea cerințelor cu privire la informarea, publicitatea și monitorizarea utilizării asistenței externe recepționate;

Crearea unor mecanisme de responsabilizare a autorităților direct implicate în implementarea proiectelor finanțate de către donatorii internaționali (asumarea responsabilității pentru implementarea proiectelor și rezultatele acestora);

Realizarea unor campanii de informare privind asistența externă și rolul acesteia în dezvoltarea multidimensională a Republicii Moldova;

Susținerea investițiilor majore în infrastructură ca factor-cheie în modernizarea țării;

Realocarea de fonduri către sectoarele cu potențial maxim de absorbție;

Promovarea participării autorităților administrației publice centrale și locale în aplicarea pentru finanțare din programele europene de cooperare transfrontalieră și alte fonduri externe;

Accelerarea implementării proiectelor lansate – în acest sens va fi pus în practică un sistem de monitorizare activă și permanentă la nivelul Autorității naționale de coordonare a asistenței externe și ministerele ramurale;

Negocierea și lansarea programelor de asistență pe țară, precum și definirea portofoliului de proiecte cu principalii parteneri externi de dezvoltare și instituțiile financiare internaționale, precum Uniunea Europeană, Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare și Banca Europeană de Investiții, țările-membre UE, SUA, Japonia, China, instituțiile ONU etc.

d. Descentralizare și autonomie locală

Obiective de guvernare:

1. Dezvoltarea cadrului legal, normativ și instituțional corespunzător principiilor descentralizării, asigurării democrației și autonomiei locale.

2. Direcționarea coerentă a drepturilor, responsabilităților și resurselor financiare către autoritățile publice locale, conform principiilor Cartei Europene a Autonomiei Locale, precum și consolidarea capacităților administrative ale acestora.

3. Fortificarea autonomiei financiare și patrimoniale a autorităților publice locale.

Acțiuni prioritare:

Elaborarea strategiilor sectoriale de descentralizare;

Ajustarea cadrului legal la principiile constituționale privind descentralizarea serviciilor publice și autonomiei locale, precum și la prevederile Cartei Europene a Autonomiei Locale;

Reexaminarea competențelor atribuite autorităților publice locale de nivelul întâi și nivelul al doilea în conformitate cu principiile descentralizării;

Asigurarea autonomiei decizionale (fără intervenții din partea altor autorități publice), organizaționale (aprobarea, în condițiile legii, a statutului, structurilor administrative interne, statelor de personal, organigramei etc.), financiare și bugetare (dispunerea de resurse financiare proprii suficiente și utilizarea liberă, în condițiile legii, prin adoptarea propriilor bugete locale) ale autorităților publice locale;

Elaborarea mecanismului de implementare a prevederilor legale privind administrarea patrimoniului unităților administrativ-teritoriale;

Elaborarea normelor metodologice de evidență a patrimoniului local, prin crearea unui registru unitar și general al proprietății unităților administrativ-teritoriale;

Reformarea sistemului finanțelor publice locale, în conformitate cu principiile constituționale și standardele europene privind autonomia locală;

Reconsiderarea sistemului actual de venituri și cheltuieli ale autorităților administrației publice locale, precum și a întregului proces de elaborare, adoptare, administrare și executare a bugetului local;

Îmbunătățirea mecanismului de planificare bugetară la nivel local;

Delimitarea responsabilităților autorităților executive ale administrației publice locale de nivelul întâi și nivelul al doilea și a serviciilor publice desconcentrate în teritoriu în domeniul finanțelor publice locale;

Stabilirea normativelor de defalcări de la veniturile generale de stat pentru bugetele locale;

Elaborarea formulelor de transferuri directe de la bugetul de stat la bugetele locale;

Îmbunătățirea cadrului legal privind împrumuturile publice la nivel local, consolidarea capacităților autorităților administrației publice locale în gestionarea resurselor de împrumut;

Elaborarea unui mecanism eficient de transfer al competențelor autorităților publice locale în baza capacității administrative ale comunităților. Definitivarea procesului de separare a funcțiilor administrației centrale de funcțiile administrațiilor raionale, prin mecanismele descentralizării și desconcentrării serviciilor publice;

Excluderea mobilului politic în alocarea mijloacelor bugetare pentru investiții autorităților locale;

Asigurarea transparenței procesului decizional și creșterea nivelului de participare a populației prin instituirea mecanismelor și practicilor de organizare a audierilor și dezbaterilor publice la nivel local, în special în mediul rural, în procesul elaborării bugetului local, strategiilor de dezvoltare locală etc.

e. Dezvoltare regională echilibrată

Obiective de guvernare:

1. Dezvoltarea cadrului legal, normativ și strategic al dezvoltării regionale.
2. Susținerea dezvoltării durabile a regiunilor și asigurarea unui sistem urban policentric.
3. Încurajarea inițiativei la nivel regional și promovarea culturii de cooperare între municipii și autoritățile publice centrale și locale.
4. Dezvoltarea regională echilibrată prin asigurarea consecvenței între politicile naționale sectoriale și politicile economice de dezvoltare locală.

Acțiuni prioritare:

Aprobarea proiectului Strategiei naționale de dezvoltare regională pentru perioada 2013-2015 și asigurarea unui sistem adecvat de monitorizare a implementării ei;

Extinderea prevederilor politicii de dezvoltare regională în celelalte 3 regiuni de dezvoltare – Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, municipiul Chișinău și Transnistria;

Asigurarea unei coordonări și cooperări interministeriale eficiente în implementarea strategiilor sectoriale și a proiectelor investiționale din diferite surse (publice, private, străine);

Perfecționarea cadrului normativ privind evaluarea, finanțarea și implementarea proiectelor de dezvoltare regională, asigurând transparența și eficiența utilizării fondurilor pentru dezvoltare regională;

Dezvoltarea statisticii regionale și stabilirea mecanismelor durabile de menținere a statisticii regionale pentru asigurarea unei baze informaționale adecvate;

Stimularea și realizarea acțiunilor de organizare și dezvoltare a localităților prin implementarea principiilor de policentrism cu focusarea eforturilor de dezvoltare în localitățile urbane cu potențial de creștere economică;

Utilizarea potențialului economic al orașelor pentru elaborarea și implementarea programelor și proiectelor investiționale care vor contribui la dezvoltarea ariilor adiacente ale acestora;

Reevaluarea și optimizarea cadrului de funcționare a consiliilor regionale de dezvoltare în conformitate cu principiile și politicile de descentralizare;

Diminuarea disparităților semnificative locale, inter- și intra-regionale prin implementarea unor mecanisme și instrumente noi, cum sînt: clusterizarea serviciilor desfășurate în diferite domenii interconectate; implementarea observatorului teritorial; cooperarea intercomunitară; regionalizarea serviciilor de utilitate publică; implementarea instrumentului de parteneriat public-privat în realizarea proiectelor de dezvoltare regională;

Diversificarea instrumentelor și mecanismelor de finanțare a proiectelor de dezvoltare regională și atragerea finanțării externe pentru dezvoltarea capacităților umane și instituționale în domeniul dezvoltării regionale;

Facilitarea și susținerea autorităților publice locale în aplicarea pentru finanțare din programele europene de cooperare transfrontalieră și alte fonduri externe.

VIII. REINTEGRAREA ȚĂRII

Obiective de guvernare:

1. Promovarea obiectivului reglementării politice cuprinzătoare și viabile a conflictului transnistrean, în cadrul formatului de negocieri 5+2 cu respectarea suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova.

2. Crearea premiselor de reintegrare a regiunii transnistrene în spațiul economic, informațional, politic, social și cultural al Republicii Moldova.

3. Promovarea măsurilor de consolidare a încrederii între populația de pe cele două maluri ale Nistrului.

4. Mobilizarea eforturilor partenerilor externi în susținerea procesului de reglementare a conflictului transnistrean.

Acțiuni prioritare:

Continuarea negocierilor privind reglementarea conflictului transnistrean în formatul 5+2;

Promovarea măsurilor de consolidare a încrederii; intensificarea contactelor interumane, antrenarea locuitorilor regiunii în procesele de transformare și europenizare a Republicii Moldova;

Implementarea de către instituțiile naționale cu competențe în domeniu a politicilor îndreptate spre reintegrarea țării, participarea activă la acest proces a grupurilor de lucru sectoriale;

Dezvoltarea dialogului cu administrația, mediul de afaceri și societatea civilă din regiunea transnistreană în vederea creării premiselor necesare de reintegrare a țării;

Sprrijinirea pe plan intern și extern a acțiunilor orientate spre asigurarea respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană;

Elaborarea și implementarea, inclusiv cu suportul partenerilor externi, a proiectelor de natură să contribuie la creșterea bunăstării populației de pe ambele maluri ale Nistrului;

Asigurarea condițiilor necesare pentru înlăturarea barierelor existente în calea liberei circulații a persoanelor, bunurilor și serviciilor între cele două maluri ale Nistrului;

Promovarea unei viziuni consolidate în societate cu privire la reglementarea conflictului transnistrean;

Promovarea obiectivului ce ține de retragerea forțelor militare străine de pe teritoriul Republicii Moldova în conformitate cu prevederile Constituției Republicii Moldova, angajamentele asumate și principiile internaționale general acceptate;

Continuarea eforturilor de transformare a actualei operațiuni de menținere a păcii într-o misiune multinațională de observatori civili sub mandat internațional;

Promovarea și menținerea obiectivului de reglementare a conflictului transnistrean pe agenda partenerilor externi și a organizațiilor internaționale relevante, consolidarea rolului UE și SUA în procesul de soluționare a conflictului transnistrean;

Continuarea eforturilor orientate spre securizarea segmentului transnistrean al frontierei moldo-ucrainene, inclusiv prin cooperarea cu Misiunea EUBAM.

IX. INTEGRAREA MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

Obiective de guvernare:

1. Păstrarea și consolidarea patrimoniului cultural și lingvistic al minorităților naționale care locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova.

2. Promovarea unei politici de stat coerente și multidimensionale în raport cu minoritățile naționale.

3. Elaborarea unui cadru strategic pentru asigurarea integrării minorităților naționale în viața social-administrativă, cultural-politică și economică a Republicii Moldova.

Acțiuni prioritare:

Dezvoltarea cadrului juridic în direcția protejării drepturilor și libertăților fundamentale ale minorităților naționale, precum și asigurarea dezvoltării culturii și limbilor minorităților naționale care locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova;

Aprobarea Programului de stat privind asigurarea condițiilor necesare pentru studierea și aplicarea limbii oficiale a Republicii Moldova de către cetățenii alolingvi, inclusiv de către funcționarii publici și aleșii locali pentru anii 2013-2015;

Elaborarea Strategiei de integrare pentru Republica Moldova;

Păstrarea și consolidarea patrimoniului cultural lingvistic al minorităților naționale;

Susținerea programelor de promovare a coeziunii sociale cu sprijinul instituțiilor etnoculturale înregistrate în Republica Moldova.

X. CULTURA

Obiective de guvernare:

1. Dezvoltarea artei contemporane ca mijloc de promovare și afirmare a culturii naționale atât pe plan intern, cât și pe plan internațional.
2. Restabilirea activității și infrastructurii culturale, în special în zonele rurale.
3. Finanțarea activităților culturale în conformitate cu prioritățile stabilite și pe bază de proiecte.
4. Promovarea culturii ca factor primordial al păstrării și dezvoltării identității naționale.
5. Promovarea valorilor culturale naționale ca parte componentă a patrimoniului cultural european.

Acțiuni prioritare:

Protejarea și integrarea patrimoniului cultural național în sistemul valorilor culturale europene;

Asigurarea reabilitării și întreținerii obiectelor istorico-culturale în baza parteneriatelor public-private și digitalizarea patrimoniului cultural al Republicii Moldova;

Modernizarea și diversificarea ofertei de servicii a instituțiilor culturale, dezvoltarea unicității culturale locale prin modernizarea activității caselor de cultură, echiparea și internetizarea bibliotecilor;

Reformarea sistemului de finanțare a culturii prin asigurarea transparenței în elaborarea, gestionarea și distribuirea bugetului culturii;

Creșterea numărului programelor cu și pentru diasporă în vederea păstrării identității naționale, promovării tradițiilor și patrimoniului cultural în țările de destinație.

XI. POLITICI DE TINERET ȘI SPORT

a. Integrarea socială și dezvoltarea potențialului tinerilor

Obiective de guvernare:

1. Crearea condițiilor pentru realizarea plenară a potențialului tinerilor în viața politică, socială, economică și culturală a țării.
2. Asigurarea accesului tinerilor la servicii de educație și de informare.
3. Crearea condițiilor pentru lansarea și dezvoltarea afacerilor și crearea locurilor de muncă pentru tineri.
4. Consolidarea capacităților umane și instituționale ale sectorului asociativ de tineret.

Acțiuni prioritare:

Realizarea plenară a potențialului tinerilor în viața politică, socială, economică și culturală a țării:

Încurajarea participării tinerilor și a organizațiilor de tineret în procesul decizional;

Adoptarea principiului de evaluare a incidenței și impactului politicii asupra tinerilor ca element orizontal în politicile statului;

Dezvoltarea cadrului normativ în domeniul voluntariatului și promovarea voluntariatului în rândul tinerilor;

Dezvoltarea structurilor de autoguvernare a elevilor și studenților;

Consolidarea rețelei consiliilor locale ale tinerilor.

Asigurarea accesului tinerilor la servicii de educație și de informare:

Dezvoltarea competențelor profesionale ale tinerilor în baza cererii de pe piața muncii;

Elaborarea unui curriculum integrat pentru orientarea vocațională a adolescenților și consilierea profesională a tinerilor;

Îmbunătățirea procesului educațional prin informatizarea instituțiilor de învățământ și promovarea serviciilor electronice de educație (învățământ on-line, biblioteci on-line, softuri educaționale etc.);

Modernizarea căminelor pentru elevi și studenți prin programe de parteneriat public-privat;

Stimularea dezvoltării parteneriatelor dintre instituțiile de învățământ din Republica Moldova și cele din străinătate, pentru a stimula mobilitatea elevilor și studenților în spațiul educațional internațional;

Asigurarea accesului gratuit al tinerilor din familiile socialmente vulnerabile și al celor instituționalizați la educație și instruire profesională;

Modernizarea taberelor școlare în fiecare raion prin parteneriate public-private;

Dezvoltarea sistemului de burse sociale și orientarea profesională a tinerilor socialmente vulnerabili.

Crearea condițiilor pentru lansarea și dezvoltarea afacerilor și crearea locurilor de muncă pentru tineri:

Elaborarea și implementarea Programului național de susținere a tinerilor întreprinzători în lansarea și dezvoltarea propriilor afaceri;

Dezvoltarea serviciilor de asistență a tinerilor în vederea orientării profesionale și angajării în câmpul muncii;

Stimularea agenților economici la angajarea tinerilor.

Consolidarea capacităților umane și instituționale ale sectorului asociativ de tineret:

Elaborarea unui nou document strategic pe termen mediu pentru sectorul de tineret;

Revizuirea cadrului legislativ cu privire la tineret și armonizarea lui la standardele europene;

Susținerea colaborării dintre autoritățile publice și mediul asociativ de tineret conform principiului de comanagement al Consiliului Europei;

Dezvoltarea infrastructurii de tineret la nivel local și național (centre de tineret, consilii locale ale tinerilor, ziare și posturi de radio ale tinerilor etc.);

Perfecționarea cadrului legal de acordare a granturilor pentru tineri;

Consolidarea parteneriatelor cu structurile de tineret ale organizațiilor internaționale (Consiliul Europei și Uniunea Europeană) și sporirea rolului Republicii Moldova în dezvoltarea politicilor de tineret la nivelul Europei de Sud-Est;

Promovarea mobilității tinerilor și a schimburilor de tineret;

Prevenirea migrației ilegale în rândurile tinerilor prin organizarea campaniilor naționale de informare;

Dezvoltarea serviciilor pentru tineri privind modul de viață sănătos, petrecerea timpului liber și prevenirea violenței și abuzului.

b. Dezvoltarea culturii fizice și a sporturilor

Obiective de guvernare:

1. Promovarea prioritară a modului de viață sănătos.
2. Susținerea sportului de performanță.

Acțiuni prioritare:

- Perfecționarea cadrului juridic în domeniul culturii fizice și sportului;
- Promovarea practicării cu regularitate și continuu a activităților fizice de către copii și adulți;
- Elaborarea Programului național de propagare a modului de viață sănătos;
- Susținerea diferențiată a ramurilor de sport, în funcție de valoarea, tradiția și gradul de dezvoltare a acestora la nivel național și internațional;
- Perfecționarea mecanismelor de susținere a sporturilor de performanță, precum și de interacțiune cu organizațiile de specialitate din domeniu;
- Asigurarea funcționalității Agenției Naționale Antidoping;
- Fortificarea unităților responsabile de domeniul educației fizice și sportului în cadrul administrației publice locale;
- Susținerea inițiativelor private pentru restabilirea și extinderea rețelei de cluburi, crearea secțiilor și complexelor sportive, reabilitarea terenurilor sportive, teritoriilor pentru odihna populației;
- Stimularea, inclusiv prin parteneriat public-privat, a construcției și/sau a modernizării bazelor sportive pentru loturile naționale;
- Construirea, inclusiv prin parteneriate public-private, în mun. Chișinău a unui Stadion Republican, a unui Palat al Sporturilor și a unui Centru Acvatic;
- Construcția, inclusiv prin parteneriate public-private, la nivel național, conform principiului geografic, a sălilor polivalente;
- Sprrijinirea reabilitării psihologice și fizice, în urma traumelor, a sportivilor de performanță;
- Susținerea medicinei sportive și a cercetării în domeniul culturii fizice și sportului;
- Extinderea și diversificarea relațiilor de colaborare bilaterale și multilaterale în domeniul sportului, inclusiv prin promovarea reprezentanților țării în forurile de conducere ale federațiilor, asociațiilor și altor organizații sportive internaționale, în comisiile organismelor internaționale, precum și prin promovarea unor arbitri care să officieze competițiile olimpice, mondiale și europene.

XII. PROTECȚIA MEDIULUI**a. Schimbările climatice și valorificarea resurselor naturale****Obiective de guvernare:**

1. Asigurarea unui cadru adecvat pentru protecția mediului și utilizarea durabilă a resurselor naturale.
2. Reducerea impactului negativ al activității economice asupra mediului, resurselor naturale și sănătății populației.
3. Dezvoltarea infrastructurii de mediu.
4. Creșterea nivelului de informare, educație și cultură ecologică a cetățenilor.

Acțiuni prioritare:

Definitivarea cadrului juridic de mediu existent în conformitate cu cerințele, directivele și standardele Uniunii Europene;

Aprobarea Strategiei naționale de mediu a Republicii Moldova pentru perioada anilor 2013-2022;

Elaborarea și aprobarea legislației secundare pentru punerea în aplicare a Legii apelor;

Reabilitarea sistemelor centralizate de irigare;

Construcția de sisteme noi de aprovizionare cu apă și canalizare și îmbunătățirea infrastructurii existente;

Crearea și modernizarea infrastructurii necesare pentru reciclarea deșeurilor;

Îmbunătățirea eficienței economice și creșterea transparenței financiare în utilizarea resurselor Fondului Ecologic Național;

Dezvoltarea sectorului forestier și împădurirea terenurilor degradate;

Consolidarea potențialului instituțional în domeniul protecției mediului și utilizării durabile a resurselor naturale;

Promovarea și înființarea unităților de producere a energiei renovabile în baza biomasei, energiei solare și eoliene, instalațiilor cu ciclu închis de utilizare a apelor etc.;

Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în conformitate cu prevederile Convenției-cadru pentru schimbări climatice (1992) și ale Protocolului de la Kyoto (1997);

Aplicarea măsurilor de asanare și protejare a fondului acvatic;

Modernizarea și eficientizarea sistemului național de monitorizare a condițiilor hidrometeorologice și a calității mediului;

Încurajarea conservării, perpetuării și protejării biodiversității;

Implementarea sistemului de circulație a certificatelor verzi pentru diminuarea poluării mediului;

Reducerea stocurilor istorice de pesticide;

Îmbunătățirea măsurilor de prevenire a poluării mediului prin ridicarea nivelului de conștientizare, informare, consultare și participare a tuturor cetățenilor în luarea deciziilor privind mediul.

b. Reducerea riscurilor și protecția împotriva dezastrelor**Obiective de guvernare:**

1. Diminuarea timpului de reacție la chemări a Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale.

2. Fortificarea capacităților și dotărilor tehnice ale salvatorilor și pompierilor.

3. Îmbunătățirea capacității de coordonare și gestionare a resurselor în caz de criză.

Acțiuni prioritare:

Continuarea Programului național de consolidare a serviciului salvatori și pompieri în localitățile rurale pentru reducerea timpului de reacție la chemările urgente;

Crearea Centrului de dirijare în situații excepționale al Comisiei pentru situații excepționale privind creșterea capacității de coordonare eficientă a forțelor pe timp de criză;

Implementarea Proiectului transfrontalier „Îmbunătățirea răspunsului serviciilor medicale de urgență, reanimare și descarcerare” desfășurat în cadrul Programului Operațional Comun România – Ucraina – Moldova.